

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Коноваленко Віктор Ігорович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**«ДОСТАТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування (Банківська справа)»

Студента IV курсу

групи БС-71а

(підпис)

Коноваленка Віктора Ігоровича

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Коноваленка Віктора Ігоровича

Керівник к.е.н.,

(підпис)

Павленко Людмила Дмитрівна

2021 рік

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему «Достатність власного капіталу та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банку»

студента Коноваленка Віктора Ігоровича

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Сучасний стан розвитку вітчизняного банківського сектору характеризується стрімкими тенденціями наближення до європейських стандартів. Дотримування високого рівня фінансової стійкості окремого банку виступає найважливішим елементом, що підтримує безперервне функціонування банківської системи.

Для оцінки значення та відповідності існуючих показників власного капіталу банків, органами нагляду за банківським сектором встановлюються мінімальні вимоги щодо достатності банківського капіталу, які повинні бути співставними з ризиками банківської діяльності. В умовах економічної існуючої нестабільності оцінка цих статистичних показників, що проводиться з урахуванням імплементації міжнародного досвіду, з метою забезпечення достатності власного капіталу, та визначення ролі у забезпеченні загальної фінансової стійкості банку, створює передумови до проведення комплексного дослідження власного капіталу банку, виходячи з встановлених вимог Національного банку України, та існуючих тенденцій до його змін.

Метою кваліфікаційної роботи є систематизація теоретичних та методичних положень і узагальнення міжнародних рекомендацій щодо аналізу достатності власного капіталу банків, а також розробка практичних рекомендацій щодо існуючих проблем у регулюванні рівня достатності власного капіталу конкретного досліджуваного банку.

Об'єкт дослідження є економічні відносини, пов'язані з забезпеченням достатності власного капіталу, а також існуючі показники економічних нормативів.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, аналітико-практичні аспекти, підходи та інструменти оцінки достатності власного капіталу банку, що впливають на його фінансову стійкість.

Основний результат роботи поділити на такі складові:

- визначення основних підходів трактування «достатності капіталу», з урахуванням визначення сутності та функцій капіталу банку;
- дослідження міжнародних стандартів щодо регулювання достатності капіталу банків;
- аналіз основних методик оцінки достатності капіталу, із виокремленням вітчизняної практики її розрахунку;
- визначення основних тенденцій та сучасного стану забезпеченості капіталом вітчизняних банків в Україні;
- проведення аналізу достатності власного капіталу банку прикладі АТ «Ощадбанк»;
- характеристика стану та динаміки структури капіталу банку на прикладі АТ «Ощадбанк»;
- удосконалення основних напрямів управління достатності капіталу на прикладі АТ «Ощадбанк».

Ключові слова: капітал банку, достатність капіталу банку, фактори впливу на достатність капіталу банку, рекомендаційні положення Базельського комітету, нормативи достатності капіталу банку.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 34 сторінках, з яких список використаних джерел із 70 найменувань. Робота містить 6 таблиць, 14 рисунків, а також 5 додатків.

Рік захисту роботи – 2021 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д .е. н., професор

Л.Л. Гриценко

«__» _____ 20__р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студента 4 курсу групи БС-71а

Коноваленко Віктора Ігоровича

1. Тема роботи «Достатність власного капіталу та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банку» затверджена наказом по СумДУ № 0191-VI від «19» квітня 2021 року.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «__» червня _____ 20__ року.
3. Мета кваліфікаційної роботи: систематизація теоретичних та методичних положень і узагальнення міжнародних рекомендацій щодо аналізу достатності власного капіталу банків, а також розробка практичних рекомендацій щодо існуючих проблем у регулюванні рівня достатності власного капіталу конкретного досліджуваного банку.
4. Об'єкт дослідження: економічні відносини, пов'язані із забезпеченням достатності власного капіталу, з урахуванням діючих вимог до відповідного рівня.
5. Предмет дослідження: теоретико-методологічні засади, аналітичні аспекти та інструменти оцінки достатності власного капіталу банку.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах банківської системи України на основі звітних та аналітичних даних Національного банку України, Міністерства фінансів України, звітності АТ «Ощадбанк».

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
1.	Теоретична основа визначення рівня достатності капіталу банківської системи	
2.	Особливості регулювання достатності капіталу банку на сучасному етапі розвитку держави	

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

- визначення основних підходів трактування «достатності капіталу», з урахуванням визначення сутності та функцій капіталу банку;
- дослідження міжнародних стандартів щодо регулювання достатності капіталу банків;
- аналіз основних методик оцінки достатності капіталу, із виокремленням вітчизняної практики її розрахунку;
- визначення основних тенденцій та сучасного стану забезпеченості капіталом вітчизняних банків в Україні;
- проведення аналізу достатності власного капіталу банку прикладі АТ «Ощадбанк»;
- характеристика стану та динаміки структури капіталу банку на прикладі АТ «Ощадбанк»;
- удосконалення основних напрямів управління достатності капіталу на прикладі АТ «Ощадбанк».

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			

9. Дата видачі завдання: «__» _____ 20__ року

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис)

Павленко Л. Д.

Завдання до виконання одержав _____
(підпис)

Коноваленко В. І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	9
1.1 Теоретичні підходи до дослідження сутності достатності банківського капіталу.....	9
1.2 Характеристика міжнародних стандартів щодо регулювання достатності капіталу банків.....	15
1.3 Методи оцінки та визначення величини достатності банківського капіталу.....	21
2 ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	24
2.1 Сучасний стан капіталізації банківської системи України.....	24
2.2 Практичний аналіз достатності власного капіталу банку прикладі АТ «Ощадбанк».....	32
2.3 Основні напрями вдосконалення управління достатності капіталу на прикладі АТ «Ощадбанк».....	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	53
ДОДАТОК А ОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ».....	53
ДОДАТОК Б ОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДОСТАТНІСТЬ КАПІТАЛУ».....	56
ДОДАТОК В МЕХАНІЗМ ОЦІНКИ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ, ВІДПОВІДНО ДО УГОДИ BASEL.....	57
ДОДАТОК Г ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	59
ДОДАТОК Д АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН (БАЛАНСУ) АТ «ОЩАДБАНК».....	60

ВСТУП

Сучасний стан розвитку вітчизняного банківського сектору характеризується стрімкими тенденціями наближення до європейських стандартів. Дотримання високого рівня фінансової стійкості окремого банку виступає найважливішим елементом, що підтримує безперервне функціонування банківської системи. Для оцінки значення та відповідності існуючих показників власного капіталу банків, органами нагляду за банківським сектором встановлюються мінімальні вимоги щодо достатності банківського капіталу, які повинні бути співставними з ризиками банківської діяльності. Одну із найважливіших ролей у забезпеченні стабільного функціонування банків у цьому відіграє імплементація методичних рекомендацій банківського регулювання, що є затвердженими Базельським комітетом з банківського нагляду. Так, згідно цих рекомендацій банки зобов'язані оперувати достатнім капіталом для збереження власної платоспроможності та підвищення існуючого рівня надійності банку. В умовах економічної існуючої нестабільності оцінка цих статистичних показників, що проводиться з урахуванням імплементації міжнародного досвіду, з метою забезпечення достатності власного капіталу, та визначення ролі у забезпеченні загальної фінансової стійкості банку, створює передумови до проведення комплексного дослідження власного капіталу банку, виходячи з встановлених вимог Національного банку України, та існуючих тенденцій до його змін.

Метою дипломної роботи є систематизація теоретичних та методичних положень і узагальнення міжнародних рекомендацій щодо аналізу достатності власного капіталу банків, а також розробка практичних рекомендацій щодо існуючих проблем у регулюванні рівня достатності власного капіталу конкретного досліджуваного банку.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду завдань дипломної роботи:

- визначити основні підходи трактування «достатності капіталу», з

урахуванням визначення сутності та функцій капіталу банку;

- охарактеризувати міжнародні стандарти щодо регулювання достатності капіталу банків;
- проаналізувати основні методики оцінки достатності капіталу, із виокремленням вітчизняної практики її розрахунку;
- з'ясувати основні тенденції та сучасний стан забезпеченості капіталом банків в Україні;
- провести фінансово-економічну характеристику банку на прикладі АТ «Ощадбанк»;
- охарактеризувати стан та динаміку структури капіталу банку на прикладі АТ «Ощадбанк»;
- виокремити основні напрями вдосконалення управління достатністю капіталу на прикладі АТ «Ощадбанк», з виявлених проблем в установі.

Об'єкт дослідження є економічні відносини, пов'язані з забезпеченням достатності власного капіталу, а також існуючі показники економічних нормативів капіталу банку, встановленні Національним банком України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, аналітико-практичні аспекти, підходи та інструменти оцінки достатності власного капіталу банку, що впливають на його фінансову стійкість.

Для досягнення мети у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме, системності та аналітичний метод, абстрактно-логічний метод, статистично-економічний та порівняльний метод, метод аналізу відносних та середніх величини, метод експертних оцінок та синтезу, та системно-структурний метод. Інформаційна база дослідження включає законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти з питань банківського регулювання та нагляду, офіційні статистичні й звітно-аналітичні дані Національного банку України, аналітичні та статистичні матеріали Базельського комітету з банківського нагляду, дані фінансової звітності АТ «Ощадбанк» наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання та монографії, звітна документація банків, Інтернет-ресурси.

1 ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

1.1 Теоретичні підходи до дослідження сутності достатності банківського капіталу

На сьогоднішній день вирішення проблеми низького рівня довіри до фінансової стійкості вітчизняної банківської системи є одним із першочергових завдань для держави. Так, здатність окремого банку вчасно реагувати на появу ризику та можливість поглинати його вплив забезпечується належним рівнем капіталу.

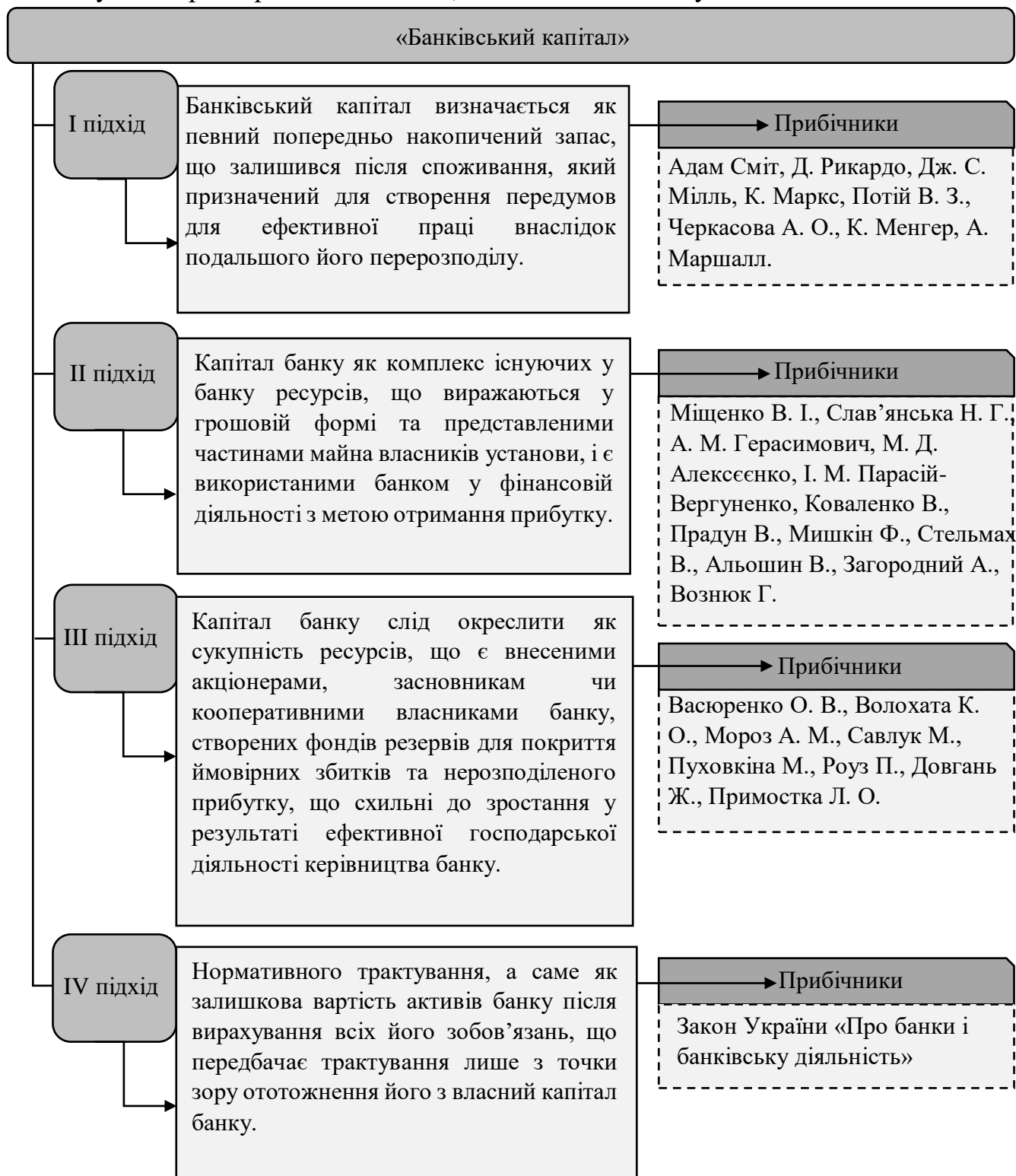
Актуальність питання оцінки достатності капіталу банку для нівелювання ймовірних ризиків, притаманних установі під час її діяльності залишається обговорюваним серед вітчизняних та міжнародних науковців через існування певних розбіжностей та недоліків у трактуванні сутності «банківського капіталу», що ускладнює вивчення його теоретичної бази, в свою чергу призводячи до проблем у дослідженні сформованої практичної основи формування та використання банківського капіталу.

А тому постає необхідність у детальному вивченні цього явища, з метою висвітлення існуючих підходів до визначення сутності терміну банківського капіталу, дослідивши його складові частини, що стане в нагоді в при повноцінному аналітичному огляді капіталу банку на прикладі обраної банківської установи [61].

Зовсім недавно поняття «банківський капітал» використовувалося лише для означення діяльності банків у нормативно-правових актах, що приписують її регулювання. Проте, на сьогоднішній день наукова спільнота дедалі більше звертається до цього терміну, при цьому трактуючи його з огляду на різні основні функціональні властивості [41].

У таблиці А.1 додатку А наведено перелік основних тлумачень поняття «банківський капітал». Відповідно до даного переліку, було складено зведений

рисуюнок 1.1, у якому зазначені основні підходи до визначення «банківського капіталу» за характерними ознаками, що виділяються науковцями.

Рисуюнок 1.1 – Основні підходи до трактування поняття достатності капіталу банку [складено на основі джерел: 12, 62, 31, 42, 32, 13, 33, 35, 55, 22, 17, 10, 18, 43, 64,

Приведений перелік тлумачень категорії «банківського капіталу» дає можливість стверджувати, що сутність даного поняття у повному обсязі розкривається лише при поєднанні усіх його аспектів трактування. Кращому ж усвідомленню поняття «банківський капітал» сприяє поділ його на окремі складові елементи, тобто здійснення класифікації видів банківського капіталу. В цілому банківський капітал можна класифікувати за різними ознаками. Узагальнена таблиця класифікації банківського капіталу за основними класифікаційними ознаками представлена на рисунку А.1 додатку А.

Найбільш поширеною є класифікація банківського капіталу за джерелами утворення, а саме поділ на власний, залучений та позичений. Саме «власний капітал» часто ототожнюють з загальним поняттям «банківського капіталу» [21].

З цього можна дійти висновку, що дослідженні сутності «банківського капіталу», враховуючи його поділ за характерними класифікаційними ознаками, дає можливість засвідчити, що капітал банку слід трактувати як певний попередньо накопичений запас ресурсів банку, що виражаються у грошовій формі та представленими частинами майна власників установи, що є внесеним акціонерами, засновникам чи кооперативними власниками банку, та створеними фондами резервів для покриття ймовірних збитків, і нерозподіленого прибутку, нормативне трактування залишкової вартості цих активів ототожнюється з власним капіталом банку.

Оцінка ефективності використання банком власного капіталу базується на визначенні достатнього рівня для покриття банківських ризиків, що виникають у результаті провадження банком своєї діяльності. При цьому важливо відмітити особливе місце функцій, що виконує капітал банку для забезпечення стійкості банківської установи. Тому доцільно було б розглянути питання взаємозв'язку між функціями капіталу банку та значенням адекватності рівня капіталу в діяльності банківської установи, що наведено на рисунку 1.2.

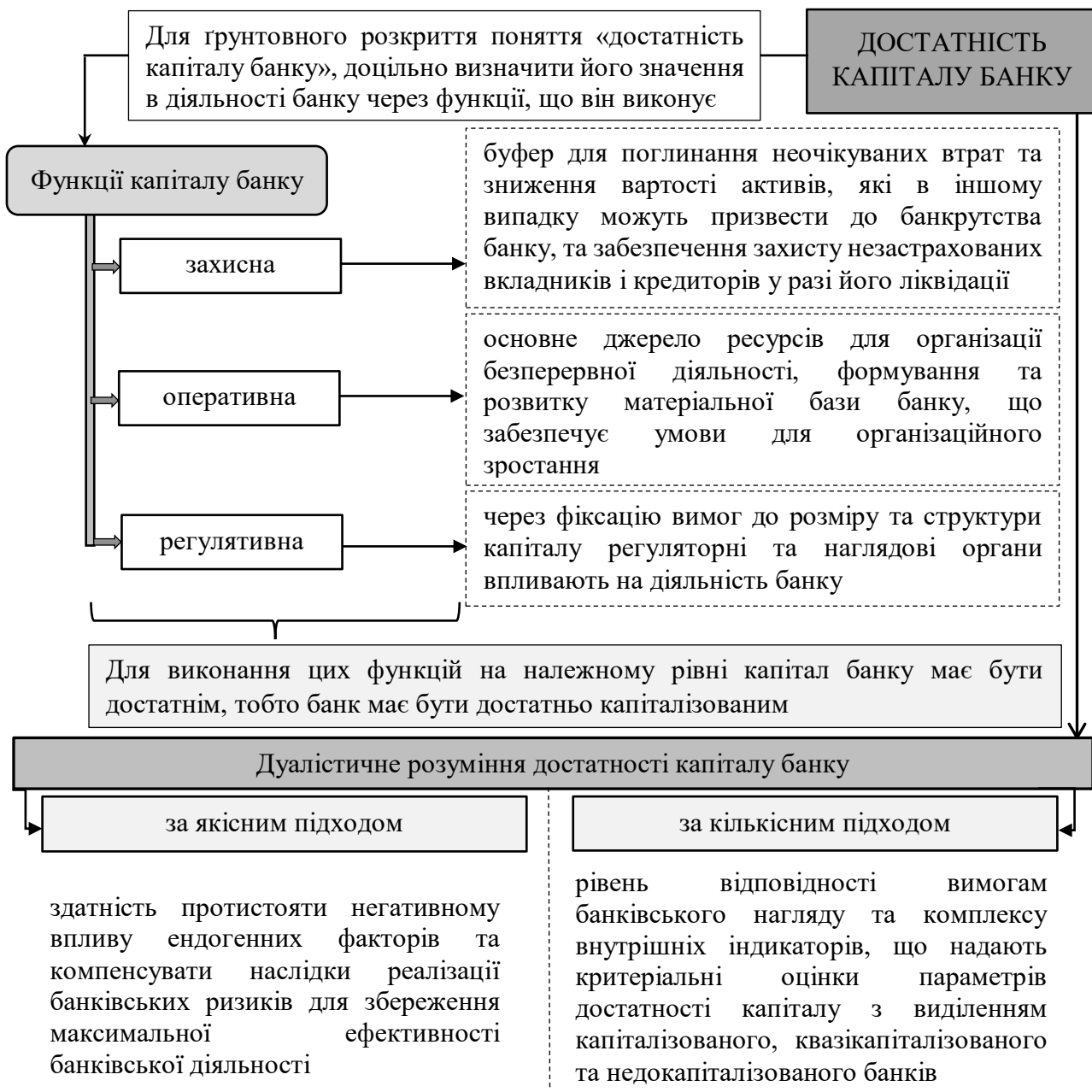

Рисунок 1.2 – Взаємозв’язку між функціями капіталу банку та значенням належного розміру капіталу в діяльності банківської установи [складено на основі джерел: 43, 64, 58, 29]

Фактичний достатній рівень капіталу банку сприяє більш ефективному управлінню кредитним та інвестиційним ризиком, створює умови до впровадження банком гнучкої цінової політики та забезпечити можливість виконання власних зобов’язань перед вкладниками, кредиторами та інвесторами. Для виконання цих функцій на належному рівні капітал банку має бути достатнім, тобто банк має бути достатньо капіталізованим. Відповідно до першого підходу

категорія розглядається з точки зору регулятора, що передбачає встановлення обов'язкових до виконання вимог до розміру та структури капіталу. Згідно із другим підходом адекватність капіталу ототожнюється з внутрішньобанківською категорією, що передбачає встановлення в політиці та стратегії банку орієнтирів для визначення достатнього розміру капіталу [29].

Для кращого розуміння суті поняття «достатність власного капіталу банку» доцільним буде провести дослідження трактування його сутності відповідно до різних думок науковців. У додатку Б наведена систематизована таблиця Б.1 переліку основних тлумачень поняття «достатність капіталу банку». В основі даної таксономії визначення категорії достатності банківського капіталу лежить три основні трактування даного поняття, що зазначено на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Основні підходи до трактування поняття достатності капіталу банку

[складено на основі джерел: 14, 43, 64, 20, 15, 65, 69, 5, 59]

Дослідивши підходи до визначення категорії «достатності капіталу банку», можна стверджувати про багатогранність поняття, економічна сутність якого розкривається через забезпечення виконання функцій капіталом банку та економічної діяльності банку в цілому.

Для остаточної конкретизації визначення поняття достатності капіталу банку пропонується визначити фактори, що мають істотний вплив на оцінювання рівня достатності капіталу банку. Основні внутрішні та зовнішні фактори впливу на рівень достатності капіталу банку наведені на рисунку 1.4.

Рисунок 1.4 – Фактори впливу на достатність капіталу банку [складено на основі джерел: 65, 11, 15, 33, 66, 70]

Відповідно до наведених факторів впливу варто відзначити про тенденцію значної залежності рівня адекватного капіталу банку як і від загально економічного стану розвитку держави, так і від ведення господарської діяльності самого окремого банку.

Отже, з вище приведеного можна зробити висновок, що проаналізувавши підходи до визначення категорії «достатності капіталу банку» дану категорію слід трактувати з погляду тотожності до поняття «адекватності капіталу банку», а саме як певний буфер власних коштів банку, що використовуються ним для виконання банком своїх функцій, для покриття всіх збитків від можливих ризикових операцій банку, що виникають у результаті його фінансової діяльності, а також є

узагальнюючим показником відображення рівня надійності банківської установи, параметри якого розраховуються відповідно до встановленої величини органами регулювання за банківською діяльністю у державі.

Оцінка ж належного обсягу капіталу банку дозволяє охарактеризувати ефективність використання власного капіталу банку, а також дійти висновку про можливість виникнення потенційних проблем із платоспроможністю у банку. А тому, питання міжнародної методології визначення достатності капіталу банку, що заснована на положеннях Базельського комітету, в яких впроваджено категорію «економічного (регулятивного) капіталу, що використовуються Національним банком України для регулювання діяльності комерційних банків, потребує далі більш ширшого дослідження.

1.2 Характеристика міжнародних стандартів щодо регулювання достатності капіталу банків

Для початку дослідження питання міжнародної методології визначення рівня достатнього капіталу банку, слід окреслити, що концепція оцінки адекватності власного капіталу банку, яка базується на дослідженні «регулятивного (економічного) капіталу» банку, була заснована Базельським комітетом з питань банківського нагляду (BCBS), як відповідь на поставлені тогочасні виклики відсутності уніфікованої методики оцінки достатнього капіталу, та як наслідок неможливість проведення порівняльних досліджень банківських установ за наведеним показником.

А тому, починаючи з 1988 року Базельський комітет був утверджений міжнародним товариством регулятором розробки та дотримання стандартів визначення оцінки достатності капіталу банків, необхідного для повноцінного покриття існуючих ризиків банківських установ, що було схвалено угодою «Про

конвергенцію капіталу», більш відомою в національному обігу як Basel I [1]. Ключові положення, що були затверджені даною угодою наведені на рисунку 1.5.

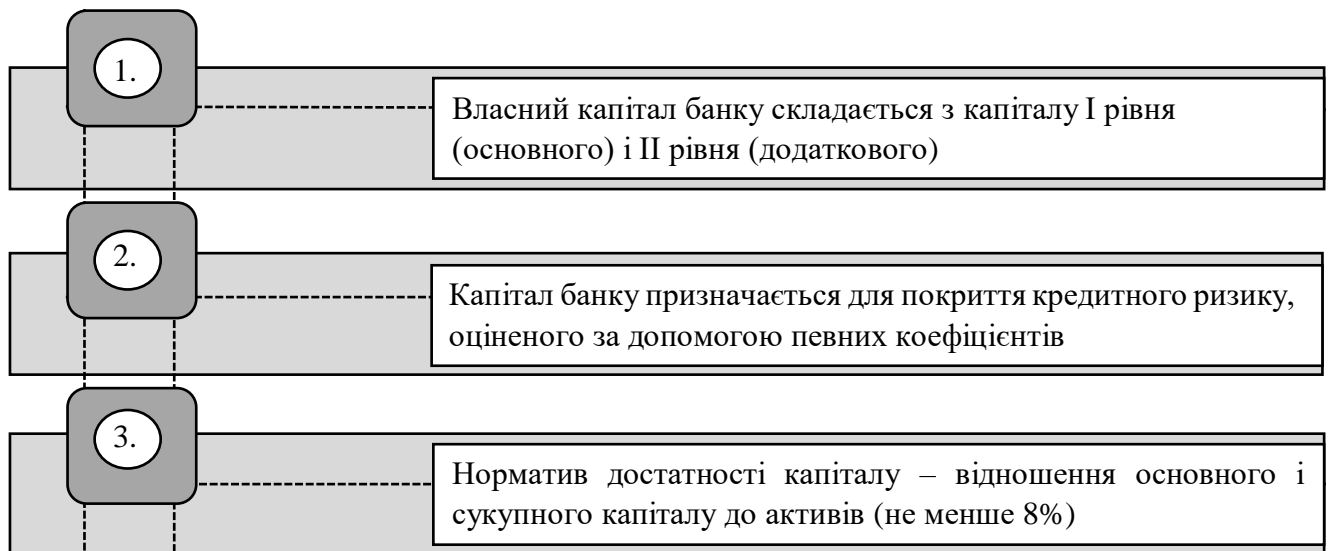

Рисунок 1.5 – Ключові положення прийнятої угоди Basel I [складено на основі джерел: 8, 1]

Відповідно до змісту документа, найбільшому розпису піддається означення кредитного ризику банку, (за відсутністю окреслення впливу інших ризиків, що є суттєвим недоліком угоди) в парі із його впливом на власний капітал банку, який визначається як основою для покриття збитків, спричинених відсутністю достатнього рівня платоспроможності позичальників. З червня 2004 року даний документ було переглянуто та удосконалено суттєвими доповненнями, що дало змогу іменувати схвалений документ Basel II. Зміни, що були включені до механізму оцінки достатності капіталу банку наведені на рисунку В.1 додатку В. Відповідно до наведеного рисунку, однією із суттєвих відмінностей Basel II є переосмислення методики щодо уніфікації оцінки капіталу, та заміна її на індивідуалістський підхід більш точного аналізу окремого взятого банку, за допомогою запровадження обліку ризику операційних втрат, а також запровадження системи практичного використання оцінок ризиків, проведених самим банком, для оцінки величини відповідного власного капіталу [7].

Під час фінансової кризи 2008 року аспекти впливу даних ризиків враховані комітетом через затвердження пакету реформ, що отримали назву Basel III, в яких

увага акцентувалася на збільшення контролю за показниками якості капіталу, ліквідності та фінансової стійкості банків. Переформатування вимог до розміру капіталу банку з урахуванням новостворених буферів капіталу наведено на рисунку 1.6. Відповідно до положень переглядаються нормативні значення показників оцінки капіталу банку угоди Basel II, та запроваджуються необхідність формування додаткових буферів: буферу консервації, що по суті виступає резервним фондом банку та контрциклічного буферу, що встановлюється регулятором у випадку перевищення банком середніх показників кредитної активності банків усього банківського сектору [7].

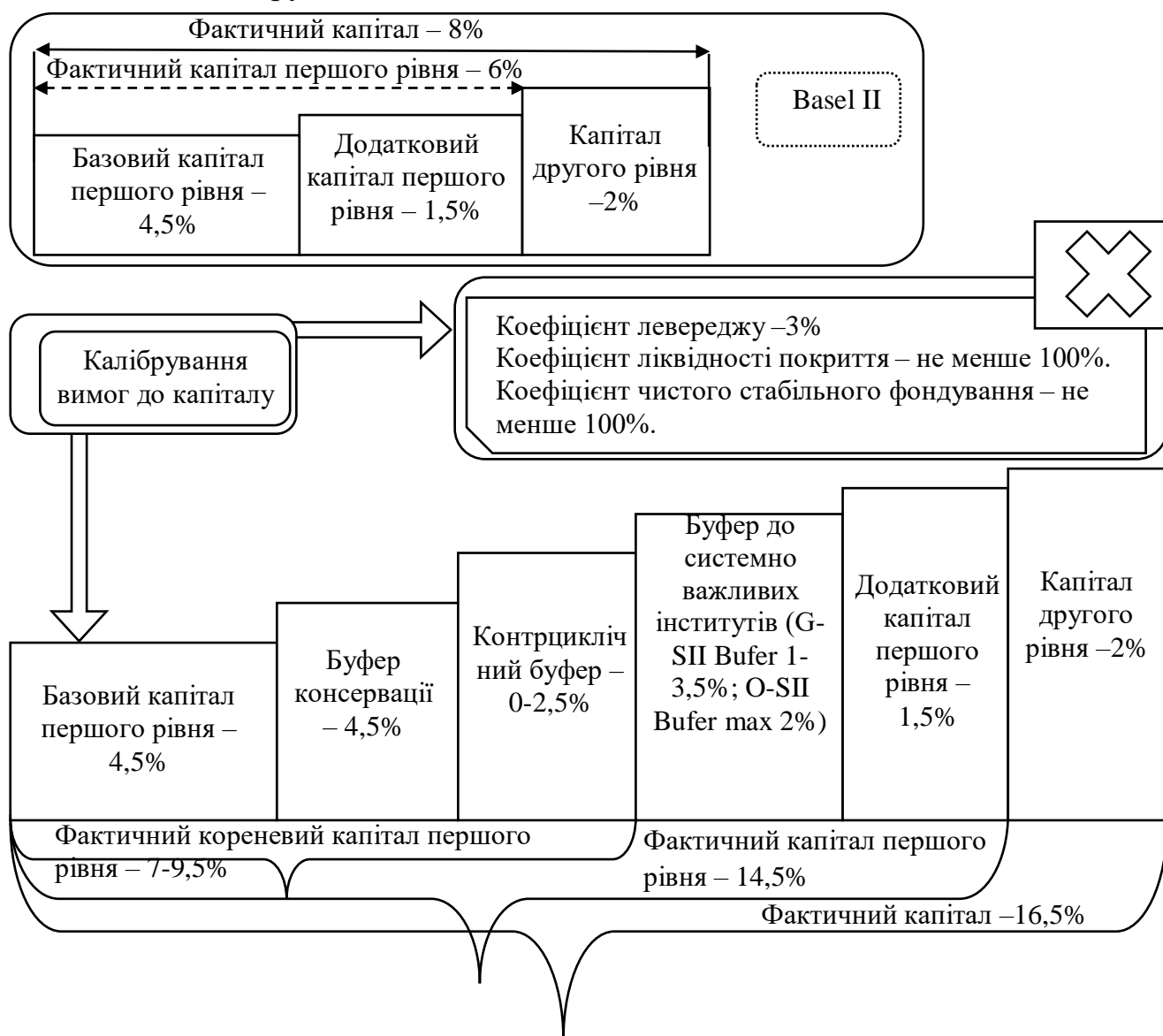

Рисунок 1.6 – Калібрування вимог до розміру капіталу з урахуванням його буферів, відповідно до положень Basel III [складено на основі джерел: 67; 35, 3, 9, 4, 2]

Національний банк України, визначаючи достатність та адекватність власного капіталу банків, додержується положень Базельської угоди. Законом же України «Про банки і банківську діяльність» встановлюється визначення регулятивного капіталу, а саме «капітал регулятивний (власні кошти) – складається з основного та додаткового капіталу, зваженого на ризики, що визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України» [44].

Українська методика визначення капіталу банку і розрахунку його достатності, що заснована на рекомендаціях Базельського комітету, передбачає розрахунок регулятивного капіталу за наступною формулою (1.1), відповідно до Постанови Правління Національного банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 року №368 [46]:

$$PK = OK + DK - B, \quad (1.1)$$

де РК – регулятивний капітал;

ОК – основний капітал,

ДК – додатковий капітал;

В– відвернення.

Контроль за показником платоспроможності вітчизняних банків здійснюється за допомогою економічного нормативу адекватності регулятивного капіталу, введеного Національним банком України.

Коефіцієнт достатності основного капіталу (капіталу 1-го рівня) або норматив адекватності основного капіталу НЗ визначається як співвідношення основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику [46].

Відповідно до даної постанови НБУ та положень Закону України «Про банки і банківську діяльність» пропонується скласти зведену класифікацію складових регулятивного капіталу банку та зазначити її на рисунку 1.7.

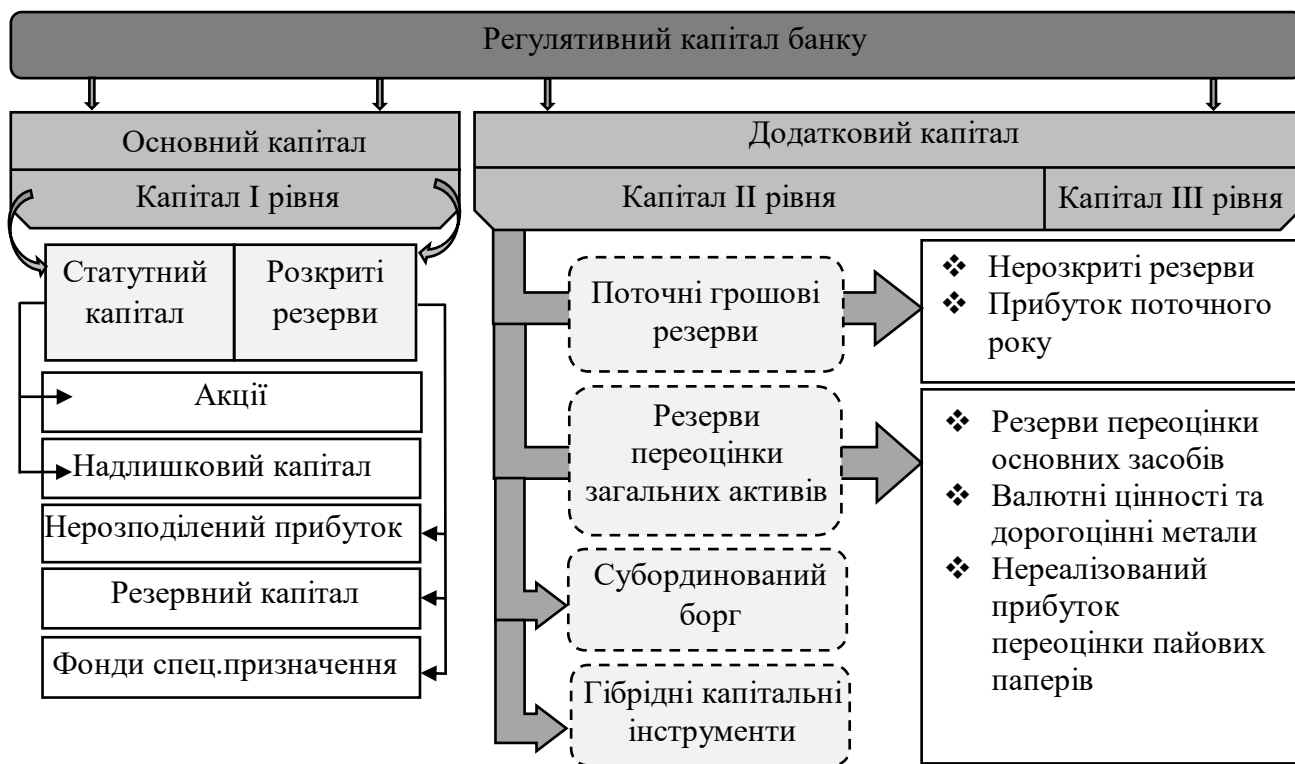

Рисунок 1.7 – Класифікація складових власного капіталу банку відповідно до методології НБУ [складено на основі джерел: 16, 19, 18, 44, 45]

При цьому варто відзначити, що у зв'язку нині діючими карантинно-обмежувальними заходами розмір фактично сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку не може бути меншим 200 мільйонів гривень, що затверджено постановою Правління НБУ від 18 червня 2020 року № 77 «Про внесення змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Національного банку України» [45].

Узагальнюючи питання впровадження новітніх положень угод Базельського комітету вітчизняним регулятором, слід звернути увагу на перспективи отримання позитивних та негативних наслідків для банків України, що наведені на рисунку 1.8.

Рисунок 1.8 – Перспективи отримання позитивних та негативних наслідків для банківської системи України [складено на основі джерел: 30, 67]

Отже, проаналізувавши існуючу методологію НБУ щодо класифікації складових власного капіталу банків, можна зробити висновок про позитивні тенденції наявного імплементування положень Базельського комітету, що вже сьогодні забезпечуються базис протидії ймовірним кризовим ситуаціям, через встановлену уніфіковану наглядову систему вимог до капіталу, методологію оцінки якого пропонується розглянути далі. Також, варто відзначити намір національного регулятора надалі покроково впроваджувати міжнародні стандарти забезпечення фінансової стійкості банківського сектору, зокрема через збільшення вимог до відповідності (достатності) капіталу шляхом активації буферів консервації капіталу системної важливості банків.

1.3 Методи оцінки та визначення величини достатності банківського капіталу

Як вже раніше було визначено, достатня кількість власного капіталу створює своєрідний буфер платоспроможності для банку, що дозволяє йому вести свою господарську діяльність, незважаючи на можливість отримання ризиків та несприятливих ринкових умов. А тому проблему забезпечення цього адекватного рівня з економічної точки зору можна окреслити як питання пошуку придатних до даних умов методів визначення достатності капіталу банку. При цьому, варто відзначити про дискусійність цього питання серед наукової спільноти, тому пропонується дослідити основні існуючі методики розрахунку відповідності рівня власного капіталу банку [59].

Відповідно перша методика представлена встановленням нормативу оцінки економічного левериджу (важеля), що полягає в збереженні оптимального співвідношення між власним капіталом та зобов'язаннями банку. Недоліки даного способу полягають у відсутності поділу капіталу на його види, а також механізму оцінки ризику фінансових операцій банку [69].

Наступним є метод порівняльного аналізу фактичного значення встановлених нормативів для певного банку із відповідними показниками інших банків, звертаючи увагу при цьому на прояву тенденцій до змін індикаторів. Існуючим же недоліком цього методу є його загальний суб'єктивний результат оцінювання, та сама затратність на його проведення [14].

Стосовно методу використання експертних оцінок, то аналіз відповідності капіталу засновується на практичних уміннях експертів проаналізувати, виявити основні тенденції та надати певні висновки щодо отриманої інформації щодо діяльності банку. При цьому варто відмінити недоцільність використання методу в умовах багатofакторного впливу на капітал банку [21].

Відповідно до свого поширення та уніфікованої структури є метод міжнародних стандартів, прийнятий Базельською угодою про капіталу, що полягає у перемноженні кожного виду балансових активів банку на коефіцієнт відповідного

ризик, відображаючи ймовірність його неповернення є найбільш зручним інструментом розрахунку адекватного розміру капіталу банку [39].

Саме інтерпретація даного методу і використовується національним регулятором для управління банківським капіталом вітчизняних банків. Так, дослідження відносних показників (коефіцієнтів) передбачає розрахунок відношень між окремими абсолютними показниками, що характеризують власний капітал банку, визначення взаємозв'язків показників. Цей аналіз впроваджений НБУ через показники, що характеризують достатність власного капіталу банку, а саме обов'язкових нормативів капіталу. Базою для розрахунку економічних нормативів є регулятивний капітал банку [45].

Еволюція зміни підходів до визначення оцінки ж достатнього рівня капіталу з відповідними посиланнями на нормативно-правові акти НБУ наведено на рисунку В.2 у додатку В. Сучасний же перелік діючих нормативів відповідно до вимог Базельських угод та вітчизняного регулятора представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Економічні нормативи, що застосовуються для регулювання банківського капіталу [складено на основі джерела: 39]

Нормативи банківського капіталу	Мінімальний розмір банківського регулятивного капіталу	Н1	0,2 млрд. грн
	Адекватність (достатність) регулятивного капіталу	Н2	Не менше 10%
	Достатність основного капіталу	Н3	не менше 7%

Так, мінімальний розмір показника регулятивного капіталу, відповідно до Рішення Правління НБУ № 803-рш «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» від 15.12.2017 року, розраховується як різниця між сумою основного та додаткового капіталу, та відверненням. В свою чергу, економічний норматив адекватності регулятивного капіталу, що слугує як запобіжник до зменшення рівня платоспроможності вітчизняних банків розраховується діленням регулятивного капіталу на суму активів, що є зменшеними відповідно до створених резервів разом із сукупною величиною відкритої валютної позиції банку, з якої вираховується величина непокритого кредитного ризику. Останнім для розрахунку є ново впроваджений коефіцієнт достатності основного капіталу, що визначається як співвідношення

основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику [45, 69]. Поряд з основними нормативами, веденими НБУ, банки проводять дослідження додаткових показників достатності капіталу банку, що наведені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Додаткових показники, що використовуються при дослідженні капіталу банку [складено на основі джерела: 69]

Назва	Порядок розрахунку	Оптимальне значення
Питома вага капіталу в структурі пасивів (Коеф. 1)	$\text{Коеф. 1} = \frac{\text{Капітал}}{\text{Пасиви всього}}$	Рекомендоване значення даного показника у межах 0,15 – 0,20
Співвідношення чистого капіталу та загальних активів (Коеф. 2)	$\text{Коеф. 2} = \frac{\text{Чистий капітал}}{\text{Загальні активи}}$	Значення не менше 0,04
Коефіцієнт достатності капіталу (Коеф. 3)	$\text{Коеф. 3} = \frac{\text{Чистий капітал}}{\text{Зобов'язання}}$	Повинен на 25-30 % покривати його зобов'язання
Коефіцієнт маневрування	$K_{\text{маневр.}} = \frac{\text{Капітал} - \text{нетто}}{\text{Капітал} - \text{брутто}}$	Оптимальне значення коефіцієнта маневрування – 50 %
Коефіцієнт достатності статутного капіталу (Коеф. 5)	$\text{Коеф. 5} = \frac{\text{Статутний капітал}}{\text{Брутто} - \text{капітал}}$	Мінімальне значення цього показника складає 0,15, а максимальне – 0,5
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$K_{\text{захищ.}} = \frac{\text{Капітал, вклад. у матер.}}{\text{Власний капітал}}$	Розміщення активів у нерухомість, цінності, обладнання
Коефіцієнт рентабельності (ROE)	$\text{ROE} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} * 100\%$	Ефективність використання власного капіталу
Мультиплікатор капіталу	$M_k = \frac{\text{Активи всього}}{\text{Власний капітал}}$	Максимальна здатність банку залучати депозити і видавати кредити на 1 грн капіталу

Отже, з вище зазначеного є можливість відзначити наступне, що було визначено відсутність єдиного підходу та методу оцінювання належного рівня власного капіталу банку. Проте, було окреслено метод оцінки достатнього рівня капіталу банку за Базельською системою, як один із найбільш повних та уніфікованих методів, інтерпретація якого і використовується НБУ для управління банківським капіталом вітчизняних банків. При цьому, для більш повного дослідження рівня капіталу банку було запропоновано використовувати додаткові показники відповідності капіталу банку.

2 ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

2.1 Сучасний стан капіталізації банківської системи України

В сучасних умовах поступового імплементації міжнародних стандартів регулювання банківського сектору, постійне дослідження поточного стану розвитку вітчизняного банківського ринку забезпечує можливість виявити тенденції та ймовірні ризики, що є притаманними під час такого ґрунтовного переходу до нових правил ведення справ учасниками ринку. Своєчасне виявлення поточних загроз сприяє удосконаленню механізму управління національним регулятором банківського сектору та забезпечує його сталий розвиток, стабільне становище, та стає запорукою до забезпечення його планомірного зростання.

Банківська система України протягом 2015–2020 рр. зазнала значних видозмін, що першочергово пов'язані із впливом на неї наслідків фінансових криз, що стали індикатором неспроможності банківського сектору долати існуючі кризові явища економіки. При цьому нині діючий ефект від коронакризи COVID-19, погіршуючи загальний економічний, соціально-політичний стан держави, відзначив свій вплив і на банківській системі України.

За наглядовими даними НБУ на території України, станом на 01 січня 2020 року діяло 75 комерційних банків, при частці зменшення у розмірі 88 банківських установ протягом 2015-2020 рр. Відповідно до звітності регулятора відсоток учасників досліджуваного ринку, створених за допомогою залучення іноземного капіталу знизилася на 16,69%, що у кількісній величині становить 14 установ. На фоні даної тенденції, частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків зменшилась з 44,03% до 28,69% за аналізований 2015-2020 рр. [60].

Таким чином, наведена інформація дає можливість стверджувати про відтік іноземного капіталу з вітчизняного банківського сектору, який пояснюється тенденцією виходом банків із російським капіталом з національного сектору.

Далі пропонується провести дослідження зміни основних показників діяльності банків України, що наведені у таблиці 2.1, результати яких дадуть можливість виділити ключові тенденції змін у сучасній банківській системі України. При цьому особливу увагу дослідження буде спрямовано на зміни обсягів капіталу як загальнодержавного, так і виділення особливостей динаміки руху капіталу системно важливих банків України.

Таблиця 2.1 – Динаміка зміни основних показників діяльності банків України, млн. грн [складено на основі джерела: 37]

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Загальні активи, млн	1316852	1254385	1256299	1333831	1359703	1494460
Кредити надані, млн. грн	1008358	1009768	1005923	1036745	1118860	1033539
Резерви під активні операції	204931	321303	484383	511062	556445	429069
Зобов'язання банків	1168829	1150672	1132515	1172723	1204743	1293377
Статутний капітал, млн	180150	222170	414668	495668	465532	470712
-темпи зростання %	...	23,33	86,64	19,53	-6,08	1,11
Регулятивний капітал, млн	188948,2	129816,9	109653,6	115817,6	126116,7	150313,8
-темпи зростання %	...	-31,29	-15,53	5,62	8,89	19,19
Рентабельність капіталу, %	-30,46	-51,91	-116,74	-15,84	14,67	34,18
Доходи, млн	73898	60015	99456	127668	244402	250171
Витрати, млн	152346	255471	122135	105532	184768	210445
Результат діяльності, млн	-78448	-195456	-22679	22136	59634	39726

За наведеними показниками таблиці 2.1 можна прослідкувати незначне збільшення (на 13,49%) загальних активів банків, що спричинене реформування сектору надання банківських послуг протягом 2014-2017 рр., під час якого регулятором проводилося активне виведення із системи неплатоспроможних банків. При цьому варто відмітити вплив на зростання загальних активів банків через зростання портфелю наданих кредитів (з 1008358 млн. грн. станом на 01.01.2015 р. до 1033539 млн. грн. станом на 01.01.2020 р.), що відповідно

відзначилося і на збільшенні частки резервів, що формуються під активні операції. Водночас потребує уточнення той факт, що відповідно до статистичних даних регулятора найбільший портфель активів мають державні банківські установи, при цьому показуючи тенденцію його нарощення, що можна інтерпретувати значними фінансовими вливаннями в їх капітал державою.

Таке ж спрямування мають і зобов'язання, що продемонстрували приріст: станом на 01 січня 2015 року показник становив 1168829 млн. грн. та зріс до 1293377 млн. грн. станом на 01 січня 2020 року.

Пріоритетним же способом збільшення величини капіталу в умовах впливу кризових явищ виступає його фактичне грошове зростання; відповідно найшвидшим способом його нарощення є збільшення частки статутного капіталу банку, що можна прослідкувати із даних таблиці 2.1.

Так, порівнюючи загальнонаціональні показники розміру статутного капіталу варто відзначити його зростання на 290562 млн. грн. протягом 2015-2020 рр., що спричинене передусім рішенням регулятора приводити національні показники регулятивного капіталу відповідно до рекомендацій положень Базельського комітету.

Проте, збільшення розміру статутного капіталу часто стає наслідком для зниження рентабельності самого капіталу, що можна прослідкувати з показників рентабельності 2015-2018 рр., особливо протягом 2016 року, що пояснюється потребою формування поточного резерву під кредитний портфель ПАТ КБ «ПриватБанк». Однак, актуалізуючи дані, варто сказати, що протягом 2019-2020 рр. рентабельність капіталу вітчизняних банків вирівнялася та показала тенденцію приросту (станом на 01 січня 2020 року вона склала 34,18%).

Відповідно до впровадження нових нормативних вимог до банків України прослідковується і тенденції до зміни частки їх регулятивного капіталу. Так протягом 2015-2017 рр. спостерігається його зниження в середньому на 23,41%, а вже починаючи з 01 січня 2018 року регулятивний капітал вітчизняних банків показує значне зростання та станом на 01 січня 2020 року становить 150313,8 млн. грн.

Щодо ж доходно-витратної частини діяльності сектору надання банківських послуг України, то для його аналізу пропонується дослідити показник фінансового результату діяльності: так протягом 2015-2017 рр. даний показник мав від'ємне значення, що пояснюється наведеним раніше впливом від економічних криз та низкою проблем окремо взятих банків, проте вже починаючи 2018 року показник фінансового результату показував додатне значення, показуючи зниження протягом 2019-2020 рр., яке спричинене впливом коронакризи COVID-19, та на 01 січня 2020 року склав 39726 млн. грн.

На основі наведених основних показників діяльності банків України пропонується провести аналіз та розрахувати індикатори фінансової стійкості сектору, що наведені у таблиці Г.1 додатку Г.

Так, відповідно до розрахованих показників, можна відзначити наступне:

- стрімке зменшення кількості діючих комерційних банків, що від'ємно вплинуло на конкурентні механізми банківського сектору;
- скорочення частки приватних банківських установ, з одночасним нарощенням обсягу впливу державних установ, що пояснюється виходом російського капіталу із сектору та одночасно змушеною націоналізацією ПАТ КБ «Приватбанк»;
- нарощення обсягів регулятивного капіталу, спричинене для створення буферів покриття ймовірних ризиків, яке одночасно підвищує прибутковість як активів так і власного капіталу банку, що підтверджується динамікою ІІЗ;
- коливання показника залучення депозитів населення, що відзначає його загальну недовіру банківському сектору;
- безперервна протягом більшої частини аналізованого періоду збитковість банківської системи, спричинена посиленням вимог до формування резервів під проблемні активи; з початку 2018 р. банківський сектор відновив отримання прибутків.

Основною ж проблемою наразі залишається обсяг недіючого кредитування в сукупній величині кредитів та капіталу банків, зниження величини якого в даний час складає одну із пріоритетних задач регулятора.

Окремо пропонується дослідити динаміку зміни розміру регулятивного капіталу системно важливих банків України, що наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Топ-5 системо утворюючих банків за розміром регулятивного капіталу України, тис. грн [складено на основі джерела: 37]

Системо утворюючі банки	2018	2019	2020
1. Приватбанк	22275400	19555682,7	19223588,3
у % до банківської системи України	19,23	15,51	12,79
2. Ощадбанк	13001053,6	13200548	12355512
у % до банківської системи України	11,23	10,47	8,22
3. Альфа-банк	4401708,8	5744124,1	8342677,6
у % до банківської системи України	3,80	4,55	5,55
Райффайзен Банк Аваль	10053045,7	10480006	10674030,4
у % до банківської системи України	8,68	8,31	7,10
5. Таскомбанк	1290638,3	2354041,2	2216016,3
у % до банківської системи України	1,11	1,87	1,47

Так, унаслідок значних обсягів додаткового фінансування державних банків протягом аналізованого періоду в структурі власності банківського сектору відбувались наступні перегрупування.

Відповідно до наведених даних таблиці 2.2. Приватбанк відзначається найбільшим за розміром регулятивного капіталу, хоча і протягом 2018-2020 рр. показує тенденцію до його зменшення (на 3051812 тис. грн). Другим за розміром слід вважати Ощадбанк, який так само як і лідер дослідження зменшую свою кількість регулятивного капіталу. Саме на прикладі АТ «Ощадбанк» пропонується провести широке дослідження капіталу банку з урахуванням вимог його дотримання до нормативів встановлених НБУ. Відповідно, на інших місцях розташовуються Райффайзен Банк Аваль (станом на 2020 рік показник становив 10674030,4 тис. грн.), Альфа-Банк (станом на 2020 рік показник становив 8342677,6 тис. грн.) та Таскомбанк (станом на 2020 рік показник становив 2216016,3 тис. грн.).

Концентрація регулятивного капіталу у наведеного топ-5 банків становить 35,13% регулятивного капіталу усієї банківської системи країни, і у порівнянні з 2018 роком зменшилася на 8,84%. А тому, зміни в структурі капіталу наведених банківських установ мають значний вплив як на загальний рівень стійкості

банківського сектору, так і на спроможність окремо взятих банків протидіяти наявним кризовим явищем, за допомогою якісно сформованого достатнього рівня власного капіталу банку. Щодо ж загальносистемних показників дотримання адекватності регулятивного капіталу вітчизняними банками, то вона наведена на рисунку 2.1.

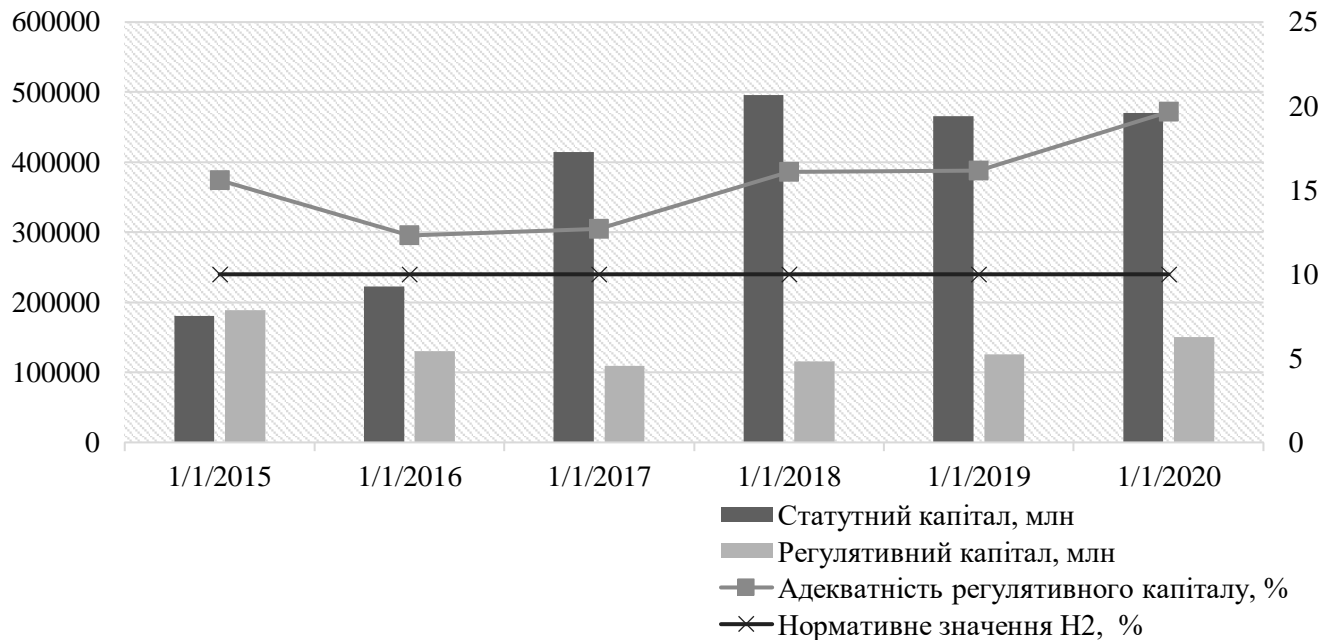

Рисунок 2.1. – Динаміка достатності регулятивного капіталу банківської системи України [складено на основі джерела: 37]

Відповідно до наведених показників рисунку 2.1 є можливість стверджувати, що в загальному сектор надання банківських послуг є належно капіталізованим, відповідно до встановлених вимог регулятора. При цьому варто відмітити, що основний норматив достатності Н2 протягом 2016-2020 рр. показує позитивну тенденцію приросту, що свідчить як про наявність відповідного запасу грошових коштів у банків, так і про стабільність сектору банківських послуг загалом.

Запропоноване дослідження показників окремо взятих системно важливих банків України рекомендується завершити аналізом динаміки зміни їх дотримання нормативів, встановлених регулятором, що наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Дотримання нормативів достатності капіталу групою системно важливих банків [складено на основі джерела: 37]

Норматив	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
Загально по системі			
Н1, млн	115817,6	126116,7	150313,8
Н2, %	16,1	16,18	19,66
Н3, %	10,43	10,43	13,5
Приватбанк			
Н1, млн	22 275 400,00	19 555 682,70	19 223 588,30
Н2, %	20,06	17,46	14,15
Ощадбанк			
Н1, млн	13 001 053,60	13 200 548,00	12 355 512,00
Н2, %	17,52	13,56	13,13
Альфа-банк			
Н1, млн	4 401 708,80	5 744 124,10	8 342 677,60
Н2, %	11,45	13,63	15,77
Райффайзен Банк Аваль			
Н1, млн	10 053 045,70	10 480 006,00	10 674 030,40
Н2, %	20,64	19,04	19,13
Таскомбанк			
Н1, млн	1 290 638,30	2 354 041,20	2 216 016,30
Н2, %	11,81	16,63	16,48

Відповідно до наведених даних слід зазначити цілковите дотримання нормативів достатності капіталу системно важливими банками України, що є характерним фактором сприяння стійкого розвитку сектору надання банківських послуг України.

Отже, закінчуючи дослідження основних тенденцій трансформації вимог до достатності капіталу банків відповідно до схвалених положень рекомендацій Базельського комітету, варто відзначити наступне.

В загалом можна відзначити наявну позитивну динаміку майже усіх аналізованих показників, що свідчить про правильність ведення нагляду національним регулятором.

Так, протягом аналізованого 2015-2020 рр. комерційні банки значно збільшували розмір власного статутного капіталу, при цьому починаючи вже з 01 січня 2019 року мале місце додатне значення рентабельність капіталу, чого не було забезпечено протягом минулих років.

В той самий час, залишається відкритим питання більш вагомого залучення кредитних коштів від господарських суб'єктів, адже їх частка хоч і показувала зростання протягом 2015-2020 рр., проте в загальному показникові активів, портфель кредитування показував своє зменшення.

З іншої сторони, імплементація вимог Базельського комітету протягом наведеного періоду дала свій позитивний результат, а саме перевищення мінімального нормативного значення адекватності регулятивного капіталу станом на 2020 рік склало більше 1,8 разів, що свідчить про наявний факт надлишку ліквідних ресурсів у вітчизняних банків. Наслідком є зростання стійкості банківської системи України, підтверджене на прикладі оцінки відповідності рівня капіталу системно важливими банками України.

А тому, в існуючих умовах невизначеності на ринку банківських послуг та в умовах впливу низки кризових проблем, спричинених коронокризою COVID-19, питання ведення ефективної політики із підвищення належного рівня капіталу банків країни залишається актуальним.

І як вже раніше зазначалося, наступним етапом у дослідженні ролі достатності власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості банку пропонується провести на прикладі дослідження показників державного АТ «Ощадбанк», зміни в обсязі капіталу якого за результатами попереднього аналізу прогнозовано матимуть суттєвий вплив на стійкість національного банківського сектору.

2.2 Практичний аналіз достатності власного капіталу банку прикладі АТ «Ощадбанк»

Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» є однією із найбільших фінансових установ країни, що діє у секторі на підставі банківської ліцензії, виданої НБУ, що підтверджується лідерськими позиціями банку наведеними на рисунку 2.2.

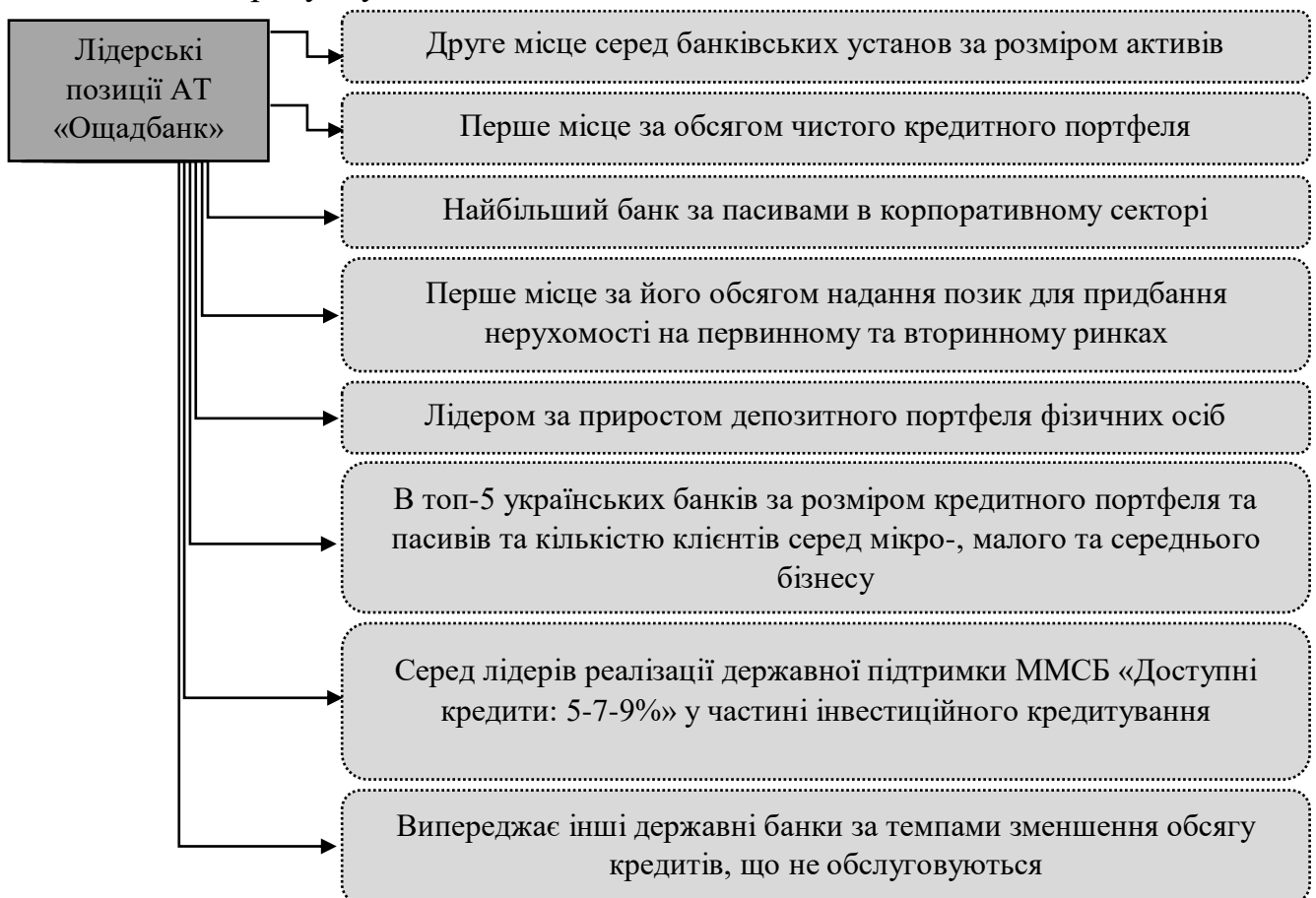

Рисунок 2.2 – Лідерські позиції АТ «Ощадбанк станом на 2020 р. [складено на основі джерел: 63, 27, 54]

«Ощадбанк» належить до системно важливих банків України, та відповідно до своєї бізнес-моделі є універсальним банком, який надає послуги всім групам клієнтів, при цьому зосереджувати увагу окреме на розширенню роздрібного, мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСБ), залишаючись при цьому на стійких позиціях за лінією корпоративного бізнесу. Відповідно до цього, активно

розвивається програми кредитування фізичних осіб, а саме: надання позик для придбання нерухомості на первинному та вторинному ринках, кредитів під заставу нерухомості, автокредитів, карткових кредитних продуктів [27].

Формування та капіталізація АТ «Ощадбанк», на прикладі якого проведено дослідження, здійснюється шляхом грошових внесків у гривнях, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Питання акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» № 568 від 5 червня 2019 р. [40].

АТ «Ощадбанк» не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), 100% гарантуючи свої вклади державою. Проте дана особливість, незабаром буде ліквідована, та відбудеться приєднання до системи ФГВФО, із зменшенням розміру компенсацій на його прийнятій рівень.

Станом на 05 лютого 2021 р. АТ «Ощадбанк» займає другу позицію у групі банків з державною часткою у капіталі відповідно до Рішення Комітету з питань нагляду та регулювання діяльності банків, нагляду (оверсайту) платіжних систем Національного Банку України «Про розподіл банків на групи» № 40 від 05.02.2021 р. [50].

У таблиці Д.2 додатку Д зображено повний перелік банків та їх розподіл на групи, відповідно до методології Національного Банку України.

З 2020 році в Ощадбанку запроваджено класичну трирівневу систему корпоративного управління і майже повністю переформовано наглядову раду. Завдяки розподілу повноважень та функцій колективних органів – наглядової ради, її комітетів, правління банку – в банку вибудовано систему стримувань та противаг відповідно до існуючих міжнародних практик [63].

За рейтингом стійкості банків від порталу «Мінфін» станом на 19 лютого 2021 року АТ «Ощадбанк» займає 10 місце серед усіх представлених у оцінюванні банків [38].

Банк наразі керується у своїй діяльності Стратегією розвитку Ощадбанку на 2018–2022 роки, відповідно до якої затверджується план проведення диверсифікації та відповідного зростання бізнесу на основі якісного задоволення клієнтських потреб, внутрішньої оптимізації структури та процесів, розвитку

цифрових каналів обслуговування клієнтів з поступовим виходом на високу й стабільну прибутковість до кінця затвердженого періоду. При цьому, варто зазначити, що Кабінет Міністрів України підтримав запропонований Міністерством Фінансів України проект розпорядження «Про схвалення основних напрямів діяльності АТ «Державний ощадний банк України» на 2020-2024 роки» основні положення якої наведені у таблиці Д.1 додатку Д [53].

Для виявлення особливостей управління власним капіталом АТ «Ощадбанк» були використані такі основні форми фінансової звітності як баланс банку та звіт про власний капітал. Згідно зі звітом про фінансовий стан (балансом) АТ «Ощадбанк» за 2017–2019 рр., активна та пасивна частини зростали, причому у 2018 році, активна та пасивна частини показували тенденцію до зменшення на 16086457 тис. грн. у порівнянні з даними показниками на кінець 2017 року. Проте, за остаточними показниками на кінець 2019 року спостерігається тенденція росту активної та пасивної частини на 31358536 тис. грн., що дозволяє стверджувати про сукупну тенденцію до зростання у частини активної та пасивної частини балансу, що може свідчити про помірні темпи розвитку банку. Статистичні дані звіту про фінансовий стан (балансу) АТ «Ощадбанк» наведені у таблиці Д.3 додатку Д.

Процес управління капіталом АТ «Ощадбанк» здійснюється згідно з внутрішніми нормативними документами, що регламентують процедуру взаємодії між його підрозділами при здійсненні контролю за дотриманням економічних нормативів та спеціальних вимог. Власний капітал займає невелику частку у пасивах банку, що зображено на рисунку 2.3 [39].

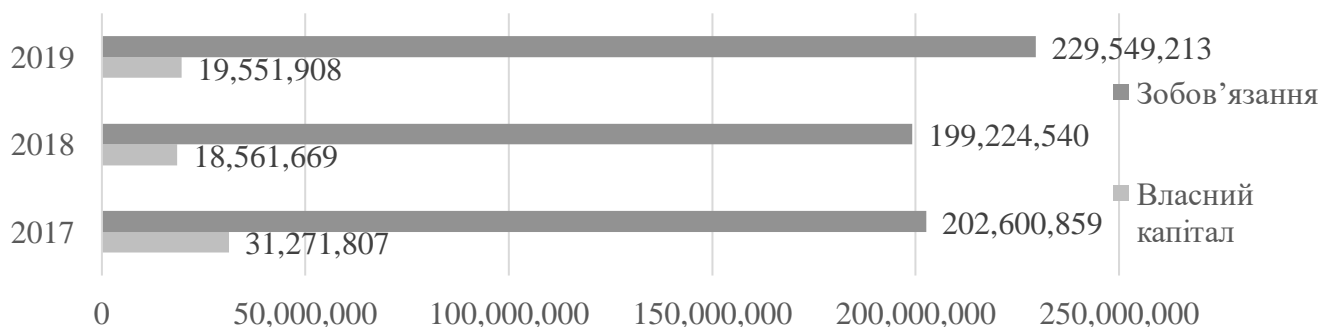

Рисунок 2.3 – Стовпчикова діаграма динаміки обсягу складових пасивів банку за аналізований період 2017-2019 рр., тис. грн. [складено на основі джерел: 24, 25,

За аналізований період 2017-2019 роки можна побачити таку тенденцію, що АТ «Ощадбанк» під час здійснення своєї діяльності зазнав суттєвого зменшення частки обсягу власного капіталу в пасивах банку в порівнянні 2019 та 2017 років на 5,52%, та аналогічне збільшення показника зобов'язань на 5,52% у пасивах банку за період 2017-2019 рр.

Аналізуючи статистичні дані АТ «Ощадбанк» щодо формування капіталу, то варто зазначити, що спостерігається негативна тенденція зростання певних важливих показників протягом досліджуваного періоду, що зображено на рисунку 2.4.

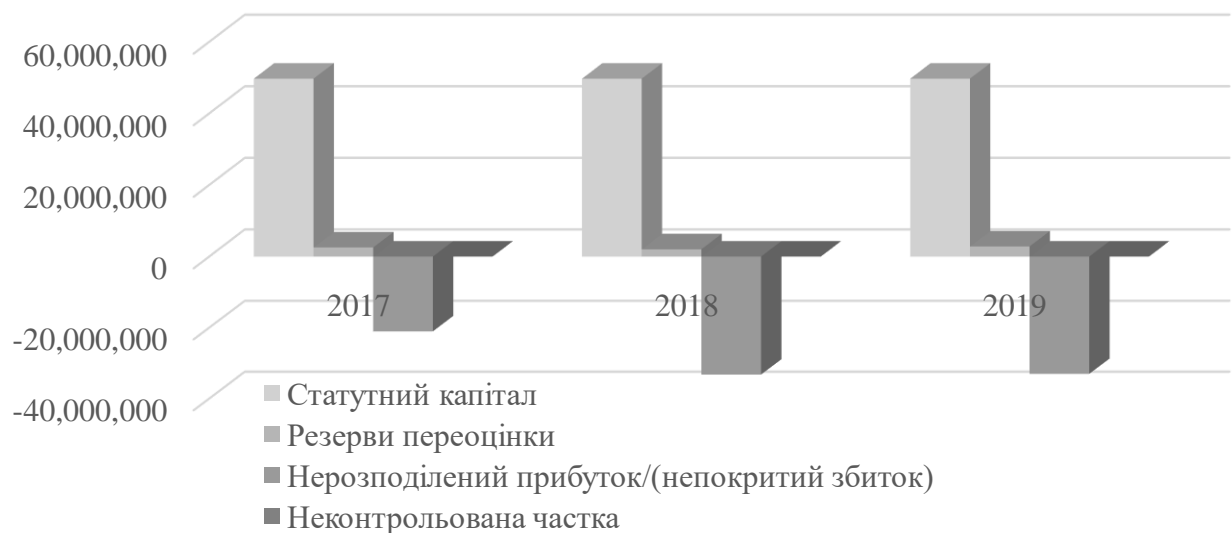

Рисунок 2.4 – Стовпчикова діаграма структури власного капіталу банку за аналізований період 2017-2019 рр., тис. грн. [складено на основі джерел: 24, 25, 26]

Динаміка зміни складу та структури власного капіталу АТ «Ощадбанк» станом на 2017-2019 рр. наведена у таблиці Д.4 додатка Д.

Так, станом на кінець 2019 року загальна вартість власного капіталу банку дорівнювала 19570272 тис. грн., в динаміці сума власного капіталу зменшилась на 11,70 млрд. грн. При цьому, сума статутного капіталу протягом усього аналізованого періоду залишилася незмінною. Зменшення величини власного капіталу відбулося в основному за рахунок суттєвого збільшення частки непокритого збитку (на 101,43%), який наразі становить 33004661 тис. грн., що

становить достатньо велику частку порівняно до всього власного капіталу АТ «Ощадбанк».

Під час аналізу власний капітал банку розглядається з різних поглядів: як капітал «брутто», тобто балансовий капітал, та капітал «нетто», тобто регулятивний капітал. У таблиці Д.5 додатку Д наведено статистичні дані щодо актуального формування та змін балансового та регулятивного капіталу АТ «Ощадбанк» за період 01 вересня 2018 року по 01 вересня 2020 року.

Відповідно до наведеної даних можна зробити висновок щодо суттєвого зменшення «брутто капіталу» порівнюючи з 2020 та 2018, на 15,06 у процентному співвідношенні. При цьому розмір регулятивного капіталу збільшився більше ніж на 28,31%, що несе у собі позитивну тенденцію. Таким чином, загальне співвідношення основного капіталу до регулятивного станом на 2020 становило 76,08 %.

Динаміка виконання економічних нормативів капіталу АТ «Ощадбанк» станом на 2018-2020 рр. зазначена у таблиці Д.6 додатку Д. Так, Показник адекватності регулятивного капіталу зріс протягом аналізованого періоду 2018-2020 рр. на 0,35% і на початок поточного звітного періоду дорівнював 17,23 %, що характеризує банк як платоспроможний та такий, що має належну кількість капіталу для покриття кредитного ризику та ризику неповернення розміщених активів. Щодо показника достатності основного капіталу, то він зростав та становив в 2020 році 13,11 %. В 2018 році показник НЗ не розраховувався, проте, якщо розрахувати його за поточною методикою НБУ то він буде становити 11,04%.

Дані, що наведено у таблиці Д.6 додатку Д свідчать, що АТ «Ощадбанк» протягом аналізованого періоду не порушував основні нормативи капіталу. Проте пропонується розрахувати додаткові показники адекватного розміру та ефективності капіталу, за наведеною раніше методологією. Зведена таблиця з прорахованими додатковими показниками достатності капіталу АТ «Ощадбанк» наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Додаткові показники достатності та ефективності капіталу АТ «Ощадбанк» [складено на основі джерел: 25, 26, 27, 69]

Показник	01.09. 2018	01.09. 2019	01.09. 2020	Відхилення (абсолютне)		
				2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2019
Питома вага капіталу в структурі пасивів	0,46	0,40	0,32	-0,06	-0,08	-0,14
Співвідношення чистого капіталу та загальних активів	0,06	0,06	0,08	-0,01	0,02	0,02
Коефіцієнт достатності капіталу (співвідношення чистого капіталу і зобов'язань)	7,09	6,49	8,49	-0,60	2,00	1,40
Коефіцієнт маневрування	0,14	0,15	0,24	0,01	0,09	0,09
Коефіцієнт достатності статутного капіталу	0,50	0,57	0,69	0,07	0,12	0,19
Коефіцієнт захищеності капіталу	0,60	1,98	1,44	1,39	-0,54	0,85
ROE	1,11	0,009	0,18	-1,10	0,18	-0,92
Мультиплікатор капіталу	21,68	15,33	11,31	-6,34	-4,02	-10,37

Аналізуючи наведені дані додаткових показники достатності капіталу банку, можна зробити висновок, що банк майже по всіх значеннях зазначених показників не дотримувався їх рекомендованих значень та меж.

Так, коеф. 1 на протязі аналізованого періоду знизився з 0,46 до показника в 0,32 що є ближче до рекомендованого значення. Щодо показника співвідношення чистого капіталу та загальних активів то даний показник протягом 2018-2020 рр. збільшувався, та наразі перевищує рекомендований рівень 0,04.

Відповідно до значення коефіцієнта маневрування, банк суттєво не дотримується його рекомендованого проміжку, хоча протягом зазначеного періоду спостерігається тенденція до його повільного збільшення значення, що на 2020 рік становить 0,24.

Коефіцієнт достатності капіталу вказує на те, що капітал банку покриває на 8,49 % його зобов'язання, при рекомендованому значенні 25-30%, що свідчить про швидкий темп збільшення активних операцій в банку.

Коефіцієнт захищеності капіталу значно збільшився протягом 2018-2019 рр. та зазнав тенденцію на зменшення протягом 2019-2020 рр., що дає змогу свідчити,

про збільшення захищеності капіталу банку, проте дане значення знаходиться поза рекомендованого значення проміжку 0,3-1,0.

За розрахунками показника рентабельності капіталу можна зробити висновок, що за 2018-2020 аналізовані роки він мав позитивний рівень дохідності за власними коштами, хоча і дуже незначний, що підтверджується наявністю прибутку за діяльністю банку. Проте через наявну тенденцію до зменшення цього показника (на 0,92 протягом 2018-2020 рр.), варто констатувати використання банком власного капіталу та зниження загальної прибутковості капіталу банку, та є індикатором майбутньої стагнації розвитку установи.

Так, значення мультиплікатора капіталу зменшувався поступово, та на 2020 рік становив на 5,49, що показує потенційну неспроможності комерційного банку адекватно залучати депозити і надавати кредити у розрахунку на одну грошову одиницю власного капіталу без порушення рентабельної роботи.

Отже, проведене системне розрахунково-аналітичне дослідження ефективності капіталу АТ «Ощадбанк» дає можливість стверджувати наступне.

Наявність чіткого дотримання АТ «Ощадбанк» усіх економічних нормативів капіталу, встановлених НБУ, що вказують на забезпечення стабільності для банку на ринку банківських продуктів та підвищують довіру населення до запропонованих ним послуг нівелюється встановленим фактом повного недотримання рекомендаційних меж для додаткових показників достатності та ефективності капіталу, які свідчать про недотримання банком порядку формування капіталу, резервів та фондів відповідно та вимог нормативно-правових актів національного регулятора.

Розрахована система показників АТ «Ощадбанк» дає можливість зробити висновок, що на кінець 2020 року управління капіталу є достатньо неефективним. Банк має мінімально рентабельний капітал при достатньо ризикованому мультиплікаторі капіталу, що є невиправдним.

Тому можна констатувати, що фінансовий стан АТ «Ощадбанк» оцінюється як нестійкий, тобто його фінансова стійкість є недостатньо забезпечена капіталом,

який може захищати банк від імовірних ризикованих втрат сьогодні та в близькому майбутньому.

2.3 Основні напрями вдосконалення управління достатності капіталу на прикладі АТ «Ощадбанк»

Під час ведення своєї діяльності, однією з важливих проблем, що постає перед банками є залучення та підтримка достатнього обсягу капіталу.

А тому, одне з основних завдань, що стоїть перед керівництвом банку є відповідальність за формування банківського капіталу, що зможе забезпечити підтримку стабільного рівня доходів, а також сприяти зміцненню позицій банку на ринку банківських послуг, для залучення необхідних банківських ресурсів на вигідних для банку умовах [41].

Як вже раніше було досліджено, відповідність нормативам капіталу досліджуваного АТ «Ощадбанк» досягається переважно за рахунок акціонерного капіталу, що станом на 2019 рік перевищує власний капітал у 2,5 рази.

Така структура власної ресурсної бази повинна бути у першочерговому порядку вирівняна за рахунок наступних заходів у системі удосконалення менеджменту власного капіталу, що наведені на рисунку 2.5 [56].

По-перше, вважається доцільним, введення в нормативний обіг поняття «стратегічного управління» банківським капіталом, що передбачатиме комплекс заходів, у випадку «Ощадбанку», що ґрунтуватимуться на залученні і підтримці достатнього обсягу капіталу для розширення діяльності. В цьому випадку АТ «Ощадбанк» слід активізувати власну діяльність щодо нарощення капітальної бази, підвищення якості існуючих активів банку та перекриття негативного фінансового результату, шляхом приросту рівня прибутковості банку, що буде виконано за допомогою зменшення витрат, а також збільшення числа дохідних інструментів, що дозволить підвищити показники надійності банку. В рамках заходів щодо

підвищення стійкості АТ «Ощадбанк» пропонується вдосконалити систему роздрібного кредитування, наприклад, через зниження процентної ставки в залежності від терміну кредиту [57].

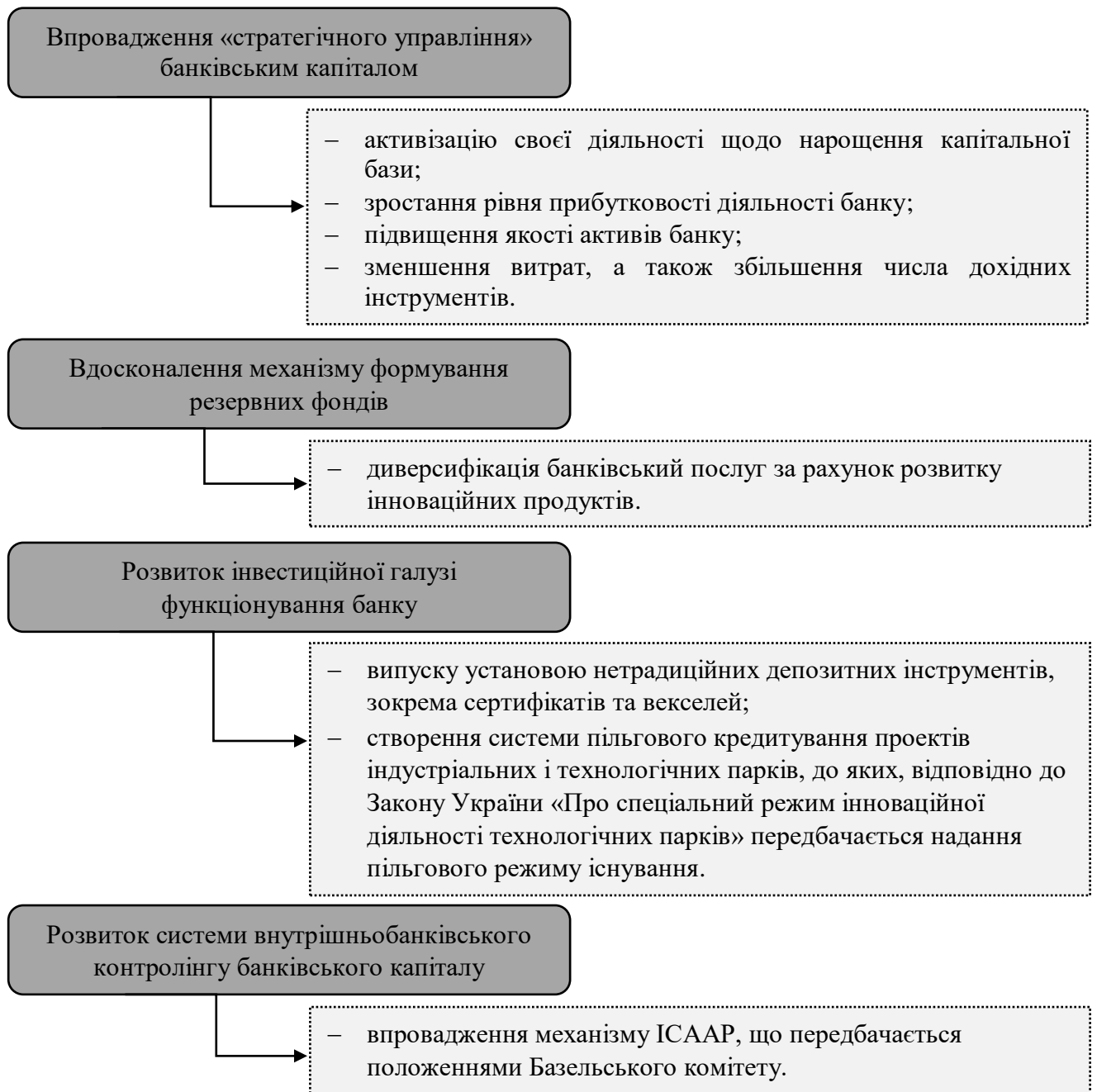

Рисунок 2.5 – Заходи з удосконалення менеджменту власного капіталу АТ «Ощадбанк» [складено на основі джерел: 57, 56, 6]

Наступним заходом у системі удосконалення менеджменту власного капіталу є покращення системи формування резервних фондів, що створюється банком задля захисту від ймовірних небезпек у його діяльності, через

впровадження ширшої диверсифікації діяльності банку, що відбуватиметься через урізноманітнення та розвиток інноваційних продуктів банку, до прикладу впровадження кредитування із схемою ануїтетного погашення або широке впровадження системи кредитних канікул.

Ще одним із низки запропонованих банку заходів є розвиток його інвестиційної галузі діяльності, для забезпечити нарощення власної ресурсної бази, що може бути проведене шляхом:

- випуску установою нетрадиційних депозитних інструментів, зокрема сертифікатів та векселей;
- впровадженням нових банківських продуктів, зокрема рахунків-Now, широко розповсюджених закордоном, що включають у собі особливості як строкових так і вкладень до запитання;
- створення системи пільгового кредитування проектів індустріальних і технологічних парків, до яких, відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» передбачається надання пільгового режиму існування [51].

І на останок найбільш важливим із заходів системи удосконалення менеджменту власного капіталу пропонується розвиток системи внутрішньобанківського контролінгу, призначеного для проведення всеохоплюючого оцінювання можливостей банку протистояти ризикам, в результаті якого приймаються ефективні рішення з приводу управління капіталом, що має базуватися на положеннях Базельський комітету щодо власної внутрішньої процедури управління та оцінки достатності капіталу (ІСААР) [6].

Відповідно до процедури ІСААР, оцінка банком адекватного рівня капіталу представлена етапами, наведеними на рисунку 2.6.

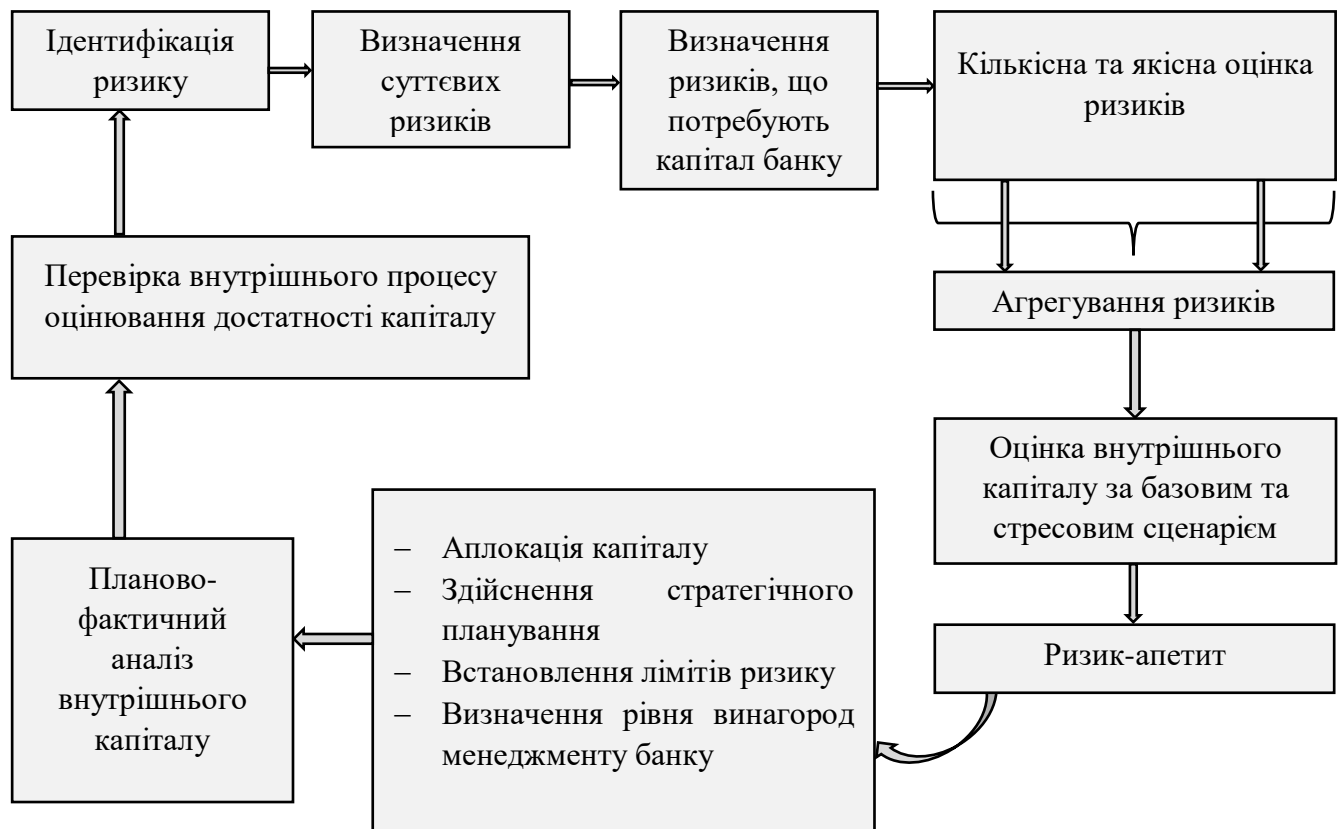

Рисунок 2.6 – Процедура оцінки адекватного розміру власного капіталу, відповідно до методології ІСААР [складено на основі джерела: 6]

В процесі впровадження ІСААР з метою порівняння в майбутньому отриманих показників належного рівня капіталу із існуючим переліком факторів ризику, «Ощадбанку» пропонується використовувати наступні методи:

- порівняння отриманих результатів оцінки власного капіталу з регуляторними вимогами та значеннями конкуруючих банків;
- розрахунок рівня концентрації ризику в окремих видах діяльності банку;
- створення схеми настання ймовірних кризових явищ, що засновуються на досвіді існуючих та минулих подій, а також прогнозування на основі потенційно вірогідних моделей.

Підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити висновок, що для вирішення проблеми підвищення рівня капіталізації та надійності АТ «Ощадбанк» було б доцільно почати з покращення якості капіталу та забезпечити достатній рівень покриття ним ризиків, що виникають в процесі діяльності банку.

Ефективним же кроком могло стати забезпечення стимулювання припливу капіталу у банк за рахунок активного залучення коштів від клієнтів банку, а також запровадження механізму оцінки достатності капіталу (ІСААР) за допомогою якого відбувалася оптимізація управління капіталом, та збільшення його якості за допомогою пошуку ймовірних внутрішніх резервів банку.

ВИСНОВКИ

Здатність окремого банку вчасно реагувати на появу можливих кризових явищ та спроможність повного нівелювання їх впливу забезпечується належним рівнем капіталу.

Під час проведення глибокого дослідження поняття «достатності капіталу» прослідковується відсутність загального погляду щодо трактування його сутності, а тому приведений перелік визначень даної категорії у повному обсязі розкривається у поєднанні його із сутністю та функціональними особливостями капіталу банку. Результати аналізу дають можливість вказати на тенденцію значної залежності рівня адекватного капіталу банку як і від загально економічного стану розвитку держави, так і від ведення господарської діяльності самого банку.

Варто відзначити відсутність єдиного підходу до оцінки належного рівня власного капіталу банку. Проте, було окреслено метод оцінки достатнього рівня капіталу банку за Базельською системою, як один із найбільш повних та уніфікованих методів, інтерпретацію якого використовує національний регулятор для управління капіталом вітчизняних банків. При цьому, для більш повного дослідження адекватного рівня капіталу було запропоновано використовувати додаткові показники відповідності капіталу банку, а також розрахувати коефіцієнт рентабельності та показник мультиплікатору капіталу.

Проаналізувавши показники діяльності банківського сектору протягом 2015-2020 рр. та окремо виділивши, аналіз показників відповідності рівня системно важливих банків, було відмічено позитивні тенденції наявного імплементації положень Базельського комітету, що наразі забезпечують базис протидії ймовірним кризовим ситуаціям.

Далі було запропоновано провести досліджені ролі достатності власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості банку на прикладі розрахунку показників державного АТ «Ощадбанк», результати якого дали можливість підтвердити факт неефективного управління капіталом установою та оцінити його

фінансовий стан як нестійкий, та неспроможним захищати установу від імовірних ризикованих втрат сьогодні та в майбутні періоди його діяльності.

Запропонована низка заходів, щодо покращення стану капіталу банку, впровадження яких, вкупі з наміром національного регулятора і далі впроваджувати міжнародні стандарти забезпечення фінансової стійкості банківського сектору, забезпечить створення належного рівня капіталу банку, і як наслідок створить умови для фінансової стійкості самого банку під час майбутніх років його діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. 1988.
2. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements. Basel Committee on Banking Supervision, January 2014. URL: www.bis.org/publ/bcbs270.htm
3. Basel III: A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems. December 2010 (rev June 2011): Basel Committee on Banking Supervision, 2010. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>
4. Core Principles for Effective Banking Supervision. Bank for International Settlements. 2012. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>
5. D'Arcy S.P. Allocation in the Property-Liability Insurance Industry. URL: <http://www.soa.org/library/monographs/othermonographs/2011/november/mono-2011-m-as11-1-darcy.pdf>.
6. ECB Guide to the internal capital adequacy assessment process (ICAAP). Nov. 2018. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.icaap_guide_201811.en.pdf
7. Enhancements to the Basel II framework. Basel Committee on Banking Supervision, July 2009. URL: www.bis.org/publ/bcbs157.htm
8. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: website of Bank for International Settlements. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbsc111.pdf>
9. Proposal to ensure the loss absorbency of regulatory capital at the point of non-viability – consultative document, BCBS, Aug 2010. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs174.pdf>

10. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики: монографія. Київ: КНЕУ, 2002. 276 с.
11. Багдалов Р. Х. Собственный капитал банка и управление им: автореф. дис. канд. экон. наук : спец. 08.00.10. Саратов, 2003. 23 с.
12. Бережний В. М., Кушнір В. С., Сухомлин Л. Є. Історія економічних вчень: навч. Посібник, Харків: Еспада, 2007. 320 с.
13. Васюренко О. В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: навч. посіб, Київ: Знання, 2006. 463 с.
14. Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: підручник, вид. 2-ге, без змін, Київ: КНЕУ, 2006. 600 с.
15. Дзюблюк О. В. Лаврушин О. І. Комерційні банки в умовах переходу до ринкових відносин. Тернопіль: 1996. 140 с.
16. Диба М. І., Осадчий Є. С. Капіталізація банківської системи як чинник підвищення надійності економіки України: Фінанси України, 2008. С. 77–88.
17. Довгань Ж. Банківський капітал: суть і значення. Вісник Національного банку України, 1998. № 7. С. 18–20.
18. Загородній А. Г., Сліпушко О. М., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник. Київ: Вид-во «Аконіт», 2000. 605 с.
19. Землячов С. В. Ресурсна база банків та особливості її формування в Україні. Сімферополь: НАПКБ, 2008. 185 с.
20. Калтырин А. В. Деятельность коммерческих банков: учеб. Пособие. Ростов-на-Дону: «Феникс», 2004. 384 с.
21. Киселев В. В. Управление банковским капиталом (теория и практика). Москва: Экономика, 1997. 256 с.
22. Коваленко В., Прадун В. Оцінка впливу монетарної та регуляторної політики центрального банку на розвиток банківського капіталу: Актуальні проблеми економіки, 2006. № 6 (60). С. 16–27.
23. Коваль С. Теоретичні основи формування механізму власного капіталу банку: Вісник ТНЕУ, 2010. № 1. С. 106–116.

24. Консолідована фінансова звітність за 2017 рік. URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/about/financial-reporting>
25. Консолідована фінансова звітність за 2018 рік. URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/about/financial-reporting>
26. Консолідована фінансова звітність за 2019 рік. URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/about/financial-reporting>
27. Консолідована фінансова звітність за 2020 рік. URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/about/financial-reporting>
28. Криклій А. С., Боровікова М. О. Банківський капітал: соціально-економічна сутність, склад та призначення: Фондовий ринок, 2009. № 39. С. 12–15.
29. Криклій О. А., Лор А. К. Достатність капіталу банку: фактори впливу та зовнішній механізм забезпечення URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2020/75.pdf
30. Кротюк В., Куценко О. Базель II: нова концептуальна редакція Базельської угоди про капітал. Вісник Національного банку України. 2006. № 3. С. 2–6.
31. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т. 2. Книга 2: Процесс обращения капитала, Москва: изд-во полит. л-ры, 1984. 650 с.
32. Маршалл А. Принципы экономической науки, Москва: Издат. группа «Прогресс», 1993. Т. 1. 415 с.
33. Мельник К. С. Развитие подходов к оценке достаточности капитала в свете нового Базельского соглашения по капиталу: автореф. дис. канд. экон. наук: спец. 08.00.10. СПб, 2007. 24 с.
34. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків, Київ: Основи, 1998. 963 с.
35. Міщенко В. І., Н. Г. Слав'янська. Банківські операції, Київ: Знання, 2006. 727 с.
36. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. Банківські операції: підручник ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ: КНЕУ, 2008. 603 с.

37. Наглядова статистика. Офіційний сайт Національного банку України.
URL: <https://bank.gov.ua/statistic>
38. Офіційний сайт українського порталу про фінанси і інвестиції «Мінфін» URL: <https://minfin.com.ua>
39. Папаїка О. О., Косоков В. А. Оцінка економічного тяжіння нормативів капіталу, ліквідності та ризику банків. Бізнес Інформ, 2013. № 3. С. 293-298. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_3_54
40. Питання акціонерного товариства «Державний ощадний банк України»: Постанова Кабінету Міністрів України № 568 від 5 червня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/568-2019-п#Text>
41. Платонов В. Банковское дело: стратегическое руководство. Москва: Консалтбанкир, 2001. 356 с.
42. Потій В. З., Черкасова А. О. Генезис понятійного підходу до визначення сутності капіталу: Ринок цінних паперів України, 2008. № 5-6. С. 24–33.
43. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник 2-ге вид., доп. І перероб., Київ: КНЕУ, 2004. 468 с.
44. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. Поточна редакція від 03.07.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
45. Про внесення змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Національного банку України: постанова Правління Національного банку від 18 червня 2020 року № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0077500-20#Text>
46. Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків: Положення, затверджене Постановою Правління Національного банку України № 167 від 30.06.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0167500-95#Text>

47. Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків: Положення, затверджене Постановою Правління Національного банку України №114 від 21.12.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114500-93#Text>

48. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління Національного Банку України від 28.08.2001 року №368 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

49. Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків: Інструкція № 10, затверджене Постановою Правління Національного банку України №343 від 30.12.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010500-96#Text>

50. Про розподіл банків на групи станом на 2021 рік: Рішення Комітету з питань нагляду та регулювання діяльності банків, нагляду (оверсайту) платіжних систем Національного Банку України № 40 від 05.02.2021 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_05022021_40_CCRB_PS

51. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України № 991-XIV від 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>

52. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Рішення Правління Національного банку України № 803-рш від 15.грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>

53. Про схвалення основних напрямів діяльності АТ «Державний ощадний банк України» на 2020-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1411-р від 11 листопада 2020 р. URL: <https://docs.dtkr.ua/ru/doc/1411-2020-p>

54. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. Поточна редакція від 21.10.2019, підстава – 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>

55. Роуз П. С. Банковский менеджмент: Перевод с англ. 2-го изд. – Москва: Дело, 1997. 768 с.

56. Савлук С. В. Власний капітал як запобіжник втрати ліквідності банку. Банківська справа, 2018. № 2. С. 55–62.
57. Савлук С. М. Шляхи прискорення капіталізації банків України. Актуальні проблеми економіки, 2013. №4. С. 232–237.
58. Сало І. В., Криклій О. А. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2007. 313 с.
59. Синки Дж. мл., Левиты Р. Я., Пинскера Б. С. Управление финансами в коммерческих банках: пер. с англ. Москва: 1994, Catallaxy. 820 с.
60. Сідельник О. П. Аналіз процесів капіталізації банків України. Вісник Університету банківської справи, 2016. № 1-2. С. 53-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2016_1-2_11
61. Скаско О. І., Смовженко Т. С., Могильницька М. П. Банківський нагляд: підручник, Київ: УБС НБУ, 2011. 432 с.
62. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва: Соцэкгиз, 1962. 684 с.
63. Статут АТ «Ощадбанк». URL: <https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/files/about/Статут%20Ощадбанку.pdf>
64. Стельмаха В. С. Енциклопедія банківської справи України, Київ: Молодь, 2001. 680 с.
65. Тавасиев А. М. Банковское дело: управление и технологии. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. 863 с.
66. Торяник Ж. І. Забезпечення функціональної достатності ресурсного потенціалу банків: дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08. Суми, 2008. 187 с.
67. Хоружий Д. Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III. Вісник Національного банку України. 2015. № 4. С. 60–65.
68. Шелудько В. М. Фінансовий ринок. Київ: Знання-Прес, 2003. 535 с
69. Шульженко Г. М., Черкашина К. Ф. Оцінка капіталізації банківської установи. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_31/Contents.htm

70. Яремчук О. В., Ларіонова К. Л. Аналіз достатності власного капіталу банку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. № 1. URL: DOI: 10.18371/fcaptr.v1i10.29107

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ»

Таблиця А.1 – Перелік основних тлумачень поняття «банківський капітал»

Класичний підхід до визначення поняття «капітал банку»	
Адам Сміт [62]	Капітал – накопичений запас, тобто той капітал, що залишився після споживання. Накопичення капіталу створює передумови для підвищення продуктивності праці внаслідок подальшого його перерозподілу.
Д. Рикардо [12]	Капітал – накопичена праця, оскільки капіталісти виплачують своїм робітникам лише частину створеної додаткової вартості
Дж. С. Мілль [12]	Капітал – попередньо накопичений запас продуктів минулої праці.
К. Маркс [31]	Капітал – не річ, яка виражається в капітальному блазі, а певні відносини між капіталістом та найманим робітником. При цьому він стверджував, що капітал – самозростаюча цінність.
Потій В. З., Черкасова А. О. [42]	Капітал – раціональна форма організації людської поведінки. Сутність капіталу є мінливою величиною, що залежить від стадії еволюції форм обміну.
К. Менгер [12]	Ввели фактор часу у визначення капіталу: дохід на капітал – це винагорода за відмову від задоволення тимчасових потреб у цей час, заради майбутнього. Отже, капітал є одночасним результатом заощаджень і виробництва.
А. Маршалл [32]	Капітал – сукупність речей, без яких виробництво не могло б здійснюватися з рівною ефективністю, але які не є безплатними дарами природи.
Сучасний підхід до визначення поняття «капітал» банку	
О. Васюренко [13]	Капітал банку – фонд ресурсів, що були внесені засновниками, акціонерами (учасниками) банку, і належать їм.
Ф. Мишкін [34]	Капітал банку – «чисті активи банку, які дорівнюють різниці між сумою активів і пасивів».
Роуз П. [55]	Капітал банку складається з акціонерного капіталу, який був внесений власниками банку, резервів для покриття можливих збитків та нерозподіленого прибутку.
В. І. Міщенко та Слав'янська Н. Г. [35]	Економічний зміст капіталу банку з погляду утворених резервів та фондів, що створюються задля підтримки фінансової стабільності банку у його господарській діяльності, у частині можливого відшкодування збитку від операційної діяльності протягом усього періоду його функціонування.

Продовження таблиці А.1

В. Коваленко та В. Прадун [22]	Капітал – сукупність банківських ресурсів у матеріально-речовій формі, у формі нематеріальних та фінансових активів, що виражені у грошовій формі, сформовані за рахунок власних коштів, залучених і позичених коштів на грошовому ринку, які використовуються банком для здійснення банківської діяльності задля одержання прибутку.
Ж. Довгань [17]	Капітал банку – сукупність внесених власниками – учасниками капіталу власних коштів, які зростають у результаті ефективної банківської діяльності у процесі капіталізації прибутку, а також за рахунок додаткових вливань з боку учасників.
М. Алексеєнко [10]	Капітал банку – це кошти і виражена у грошовій формі частка майна, що перебуває у розпорядженні банків і використовується ними для здійснення операцій із розміщення коштів та надання послуг з метою одержання прибутку.
В. Стельмах, В. Альошин і ін. [64]	Сукупність різних видів грошових капіталів, засобів, які використовує банк у вигляді банківських ресурсів для забезпечення своєї діяльності, здійснення різноманітних банківських операцій і отримання прибутку.
Л. Примостка [43]	Власні кошти акціонерів (власників банку), внесені ними на свій ризик з метою отримання доходів.
А. Загородний, Г. Вознюк [18]	Сукупність коштів, які знаходяться в розпорядженні банків і використовуються ними для кредитних, інвестиційних та інших операцій.
А. Мороз, М. Савлук, М. Пуховкіна [36]	Фонди, які створюються банками для забезпечення фінансової стійкості підприємницької та господарської діяльності, а також прибуток поточного року і минулих років о поняття «капітал».
А.М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко та І. М. Парасій-Вергуненко [14]	Визначення банківського капіталу як грошових коштів та частини майна власників банку, що є вираженою у грошовій формі, наявність яких створює передумови для економічної самостійності та фінансової стійкості банку, а використання яких забезпечує здійснення банківських операцій та надання послуг задля одержання банком прибутку.

Продовження Додатку А

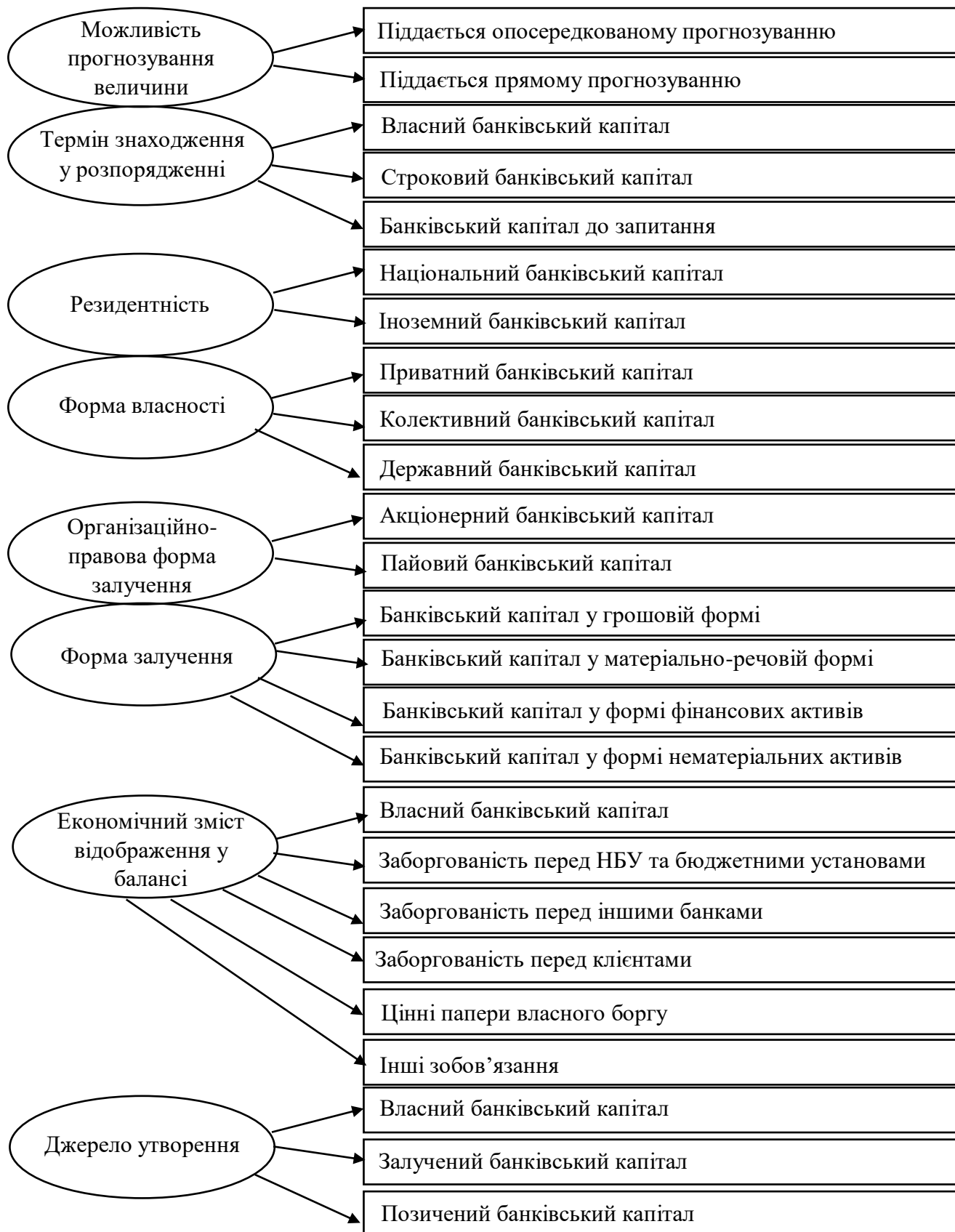

Рисунок А.1 – Узагальнена система класифікації банківського капіталу за основними класифікаційними ознаками [складено на основі джерел: 21, 23, 28]

ДОДАТОК Б

ОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДОСТАТНІСТЬ КАПІТАЛУ»

Таблиця Б.1 – Перелік основних тлумачень поняття «достатності капіталу банку»

Примостка Л. О. [43]	Ототожнює терміни «достатність капіталу» і «адекватність капіталу», вважаючи, що «воно містить уявлення про банківський капітал як джерело покриття збитків і відображає рівень надійності та ризикованості банку»
Парасій-Вергуненко І. М. [14]	Достатність капіталу є здатністю банку захистити власні інтереси та інтереси своїх кредиторів та власників від незапланованих збитків, розмір яких залежить від ризиків, що виникають у результаті виконання банком активних операцій
Стельмах В. С. [64]	Достатність капіталу – показник, що відображає наявність капіталу, достатнього для виконання банком своїх функцій і покриття ризиків, які виникають під час проведення банківських операцій
Калтирін А. В. та Скиба І. А. [20]	«достатність капіталу відображає загальну оцінку надійності банку, обумовлює залежність між величиною капіталу та ризикованістю діяльності банку»
Лаврушин О. І. та Дзюблюк О. В. [15]	Достатність капіталу відображає загальну оцінку надійності банку, зумовлює залежність між величиною капіталу та ризикованістю діяльності банку
Тавасієв А. М. [65]	Якщо достатність капіталу характеризувати з позиції достатність капіталу є узагальнюючою оцінкою надійності банку, тобто банк буде вважатися надійним в частині його капіталу, якщо параметри останнього співпадають із розрахунковими нормативами достатності, виробленими емпіричним шляхом, самим банком, або регулюючим органом
Шелудько В. М. [68]	Капітал банку є достатнім, якщо він забезпечує надійність, фінансову стійкість банку та дає змогу поглинути ризики і зберегти платоспроможність у складній ситуації. Достатній для успішної діяльності розмір власного капіталу має визначатись з огляду на ризиковість активних та позабалансових операцій
Зарубіжні науковці-практиканти [5]	Достатність капіталу визначають як загальну суму капіталу компанії, необхідну для дотримання критеріїв регулюючих органів, рейтингових агентств чи самого банку

ДОДАТОК В
МЕХАНІЗМ ОЦІНКИ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ, ВІДПОВІДНО
ДО УГОДИ BASEL

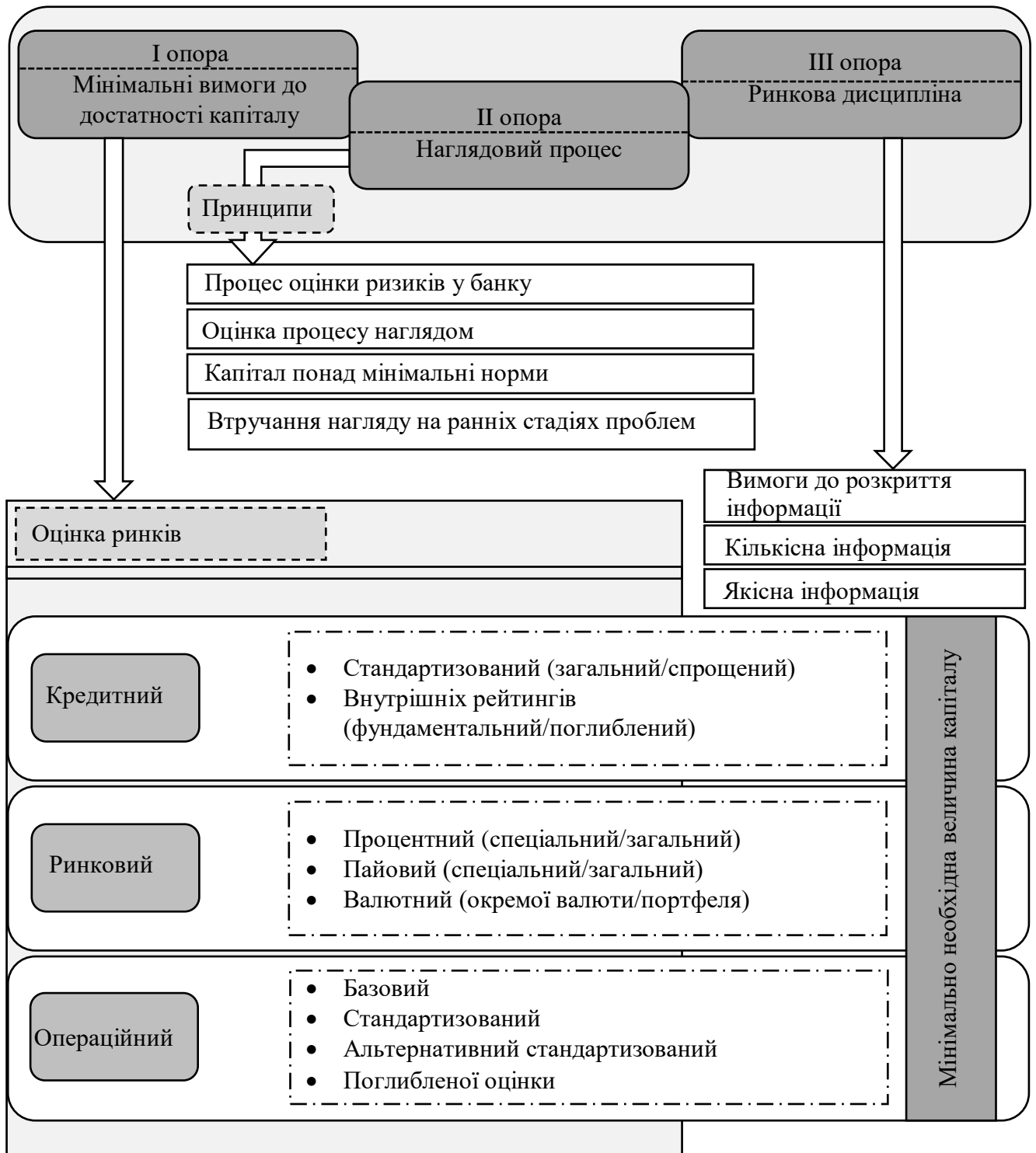
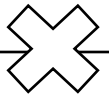

Рисунок В.1 – Механізм оцінки достатності капіталу банку, відповідно до схвалених доповнень угоди Basel II [складено на основі джерел: 30, 7]

Продовження Додатку В

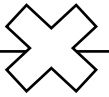
Положення «Про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків», затверджене Постановою Правління НБУ від 21.12.1993 р. №114, та від 30.06.1995 р. № 167

Мінімальний розмір статутного фонду – 3 млн екю;
Платоспроможність банку:

$$PC_a = \frac{\text{Власні кошти банку}}{\text{Активи з урахування коеф.ліквідності}}; \geq 8\% \quad PC_{сп} = \frac{\text{Власні кошти банку}}{\text{Залучені кошти}} \times 100\%; \geq 1/20$$

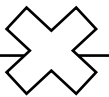
Інструкція №10 «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків», затверджене Постановою Правління НБУ від 30.12.1996 р. №343

(Н1) Мінімальний розмір капіталу банку – 3 млн екю;
(Н2) Мінімальний розмір статутного капіталу – 1 млн екю;
(Н3) Платоспроможність банку: (Н4) Достатність капіталу банку:

$$H3 = \frac{\text{Капітал банку}}{\text{Активи з урахування коеф.ризиків}}; \geq 8\% \quad H4 = \frac{\text{Капітал банку}}{\text{Загальні активи}} \times 100\%; \geq 4\%$$

Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затверджене Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. №368

(Н1) Мінімальний розмір регулятивного капіталу – 120 млн грн;
(Н2) Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу/платоспроможності:

$$H2 = \frac{\text{Регулятивний капітал}}{\text{Активи зважені за ступенем ризику} + \text{Сукупна сума відкритої валютної позиції банку}}; \geq 10\%$$

(Н3) Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів; $\geq 9\%$
(Н3-1) Співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань; $\geq 10\%$

Рисунок В.2 – Еволюція підходів до визначення оцінки достатності капіталу

[складено на основі джерел: 47, 46, 49, 48]

ДОДАТОК Г
ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Таблиця Г.1 – Показники індикаторів рівня капіталізації банків України протягом 2015-2019 рр. [складено на основі джерела: 37]

	Показник	2015	2016	2017	2018	2019
11	Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів, %	12,31	12,69	16,1	16,18	19,66
12	Співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до зважених за ризиком активів	8,3	8,96	12,12	10,52	13,5
13	Співвідношення недіючих кредитів за мінусом резервів до капіталу, %	129	89,37	70,18	60,2	25,28
14	Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів, %	28,03	30,47	54,54	52,85	48,36
16	Співвідношення чистого доходу до середніх сукупних активів (рентабельність активів), %	-5,54	-12,5	-1,76	1,6	4,7
17	Співвідношення чистого доходу до середнього капіталу (рентабельність капіталу), %	-65,51	-122	-15,3	14,61	37,55
18	Співвідношення процентної маржі до валового доходу, %	39	45,94	50,2	52,02	47,39
19	Співвідношення непроцентних витрат до валового доходу, %	54,4	60,91	76,14	61,92	55,58
110	Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів, %	33	48,53	53,94	51,14	72,28
111	Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, %	92,87	92,09	98,37	93,52	94,35
112	Співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу, %	136	118,9	89,61	134,8	47,44
113	Співвідношення капіталу до активів	8,02	9,78	11,9	10,77	13,51
114	Співвідношення великих відкритих позицій до капіталу					
115	Співвідношення кредитів за географічним розподілом до сукупних валових кредитів (якість активів) (внутрішня економіка)	94,54	95,92	94,24	93,47	97,79
116	Співвідношення валової позиції похідних фінансових інструментів в активах до капіталу	12,55	36,81	35,21	0,22	0,43
117	Співвідношення валової позиції похідних фінансових інструментів у зобов'язаннях до капіталу	0,19	0,19	0,07	0,04	0
118	Співвідношення доходу від торговельних операцій до валового доходу	21,1	8,97	7	4,16	9,57
119	Співвідношення витрат на утримання персоналу до непроцентних витрат	36,14	34,53	32,11	37,06	40,55
122	Співвідношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів (крім міжбанківських)	71,22	80,51	84,59	81,83	103,1
	Узагальнюючий показник фінансової стійкості банків	45,41	43,98	44,65	43,61	38,34

ДОДАТОК Д
АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ЗВІТУ ПРО
ФІНАНСОВИЙ СТАН (БАЛАНСУ) АТ «ОЩАДБАНК»

Таблиця Д.1 – Основні положення проекту розпорядження «Про схвалення основних напрямів діяльності АТ «Державний ощадний банк України» на 2020-2024 роки» [складено на основі джерела: 53]

Основні положення розпорядження:
– продовжувати зміцнювати свої позиції у роздрібному кредитуванні та комісійних продуктах, зберігати позиції в сегментах корпоративного бізнесу та ММСБ, зі зменшенням частки державних підприємств;
– надавати розвинуту лінійку цифрових продуктів, включаючи галузеві продукти, що надаються через цифрові канали та автоматизовані процеси;
– зменшити рівень операційних витрат та переглянути капітальні витрати шляхом оптимізації мережі та централізації функцій та операцій;
– посилювати систему управління ризиками, що забезпечить зростання кредитування за рахунок зваженої кредитної політики;
– розвивати систему ІТ, що забезпечить ефективне та своєчасне виконання стратегічних цілей;
– врегулювати рівень непрацюючих активів та послідовно скоротити їх частку завдяки жорсткій стратегії управління такими активами;
– забезпечити приєднання до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з 1 січня 2021 року;
– забезпечити вступ міжнародних фінансових організацій до капіталу, що спричинить мажоритарну або повну приватизацію до кінця 2025 року

Продовження додатку Д

Таблиця Д.2 – Розподіл банків на групи, відповідно до методології Національного Банку України станом на 2021 рік [складено на основі джерела: 50]

№ з/п	НКВ	Назва банку
1	2	3
1		Банки з державною часткою
2	2	АТ «Укрексімбанк»
3	6	АТ «ОЦАДБАНК»
4	46	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
5	274	АБ «УКРГАЗБАНК»
6	593	ПАТ «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР»
7		Усього по групі банків з державною часткою (5 банків)
8		Банки іноземних банківських груп
9	3	ПАТ «Промінвестбанк»
10	36	АТ «Райффайзен Банк Аваль»
11	88	АТ «КРЕДОБАНК»
12	129	АТ «БТА Банк»
13	136	АТ «УКРСИББАНК»
14	142	АТ «Ідея Банк»
15	153	АТ «ПРАВЕКС БАНК»
16	171	АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»
17	251	АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»
18	272	АТ «АЛЬФА-БАНК»
19	295	АТ «ІНГ Банк Україна»
20	296	АТ «ОТП БАНК»
21	297	АТ «СІТБАНК»
22	298	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»
23	299	АТ «СБЕРБАНК»
24	325	АТ «БАНК ФОРВАРД»
25	329	АТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»
26	331	АТ «КРЕДИТВЕСТ БАНК»
27	407	АТ «Дойче Банк ДБУ»
28	455	АТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК»
29		Усього по групі банків іноземних банківських груп (20 банків)
30		Банки з приватним капіталом
31	29	АТ «БАНК АЛЬЯНС»
32	43	АТ «АЛЬТБАНК»
33	49	Полікомбанк
34	62	АТ «ТАСКОМБАНК»

Продовження таблиці Д.2

35	72	ПрАТ «БАНК ФАМІЛЬНИЙ»
36	91	АТ АКБ «Львів»
37	95	АТ «ОКСІ БАНК»
38	96	АТ «А – БАНК»
39	101	АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
40	105	ПАТ «МТБ БАНК»
41	106	Акціонерний банк «Південний»
42	113	АТ «Полтава-банк»
43	115	АТ «ПУМБ»
44	123	АТ «БАНК «ГРАНТ»
45	126	АТ «МЕГАБАНК»
46	128	АТ «СКАИ БАНК»
47	133	АТ «АСВІО БАНК»
48	143	АТ «КОМІНВЕСТБАНК»
49	146	АТ «БАНК «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»
50	205	АТ «МетаБанк»
51	231	АТ «ЮНЕКС БАНК»
52	240	АТ «КІБ»
53	241	АТ «АЙБОКС БАНК»
54	242	АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
55	243	АТ «КБ «ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ»
56	270	АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»
57	286	АТ «АБ «РАДАБАНК»
58	288	АБ «КЛІРИНГОВИЙ ДІМ»
59	290	АТ «ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК»
60	305	ПАТ «БАНК ВОСТОК»
61	311	АТ «БАНК ТРАСТ-КАПІТАЛ»
62	313	АТ «Український банк реконструкції та розвитку»
63	320	АТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»
64	326	АТ «АКБ «КОНКОРД»
65	377	АТ «УКРБУДІНВЕСТБАНК»
66	381	АТ «МОТОР-БАНК»
67	386	АТ «КБ «ГЛОБУС»
68	387	АТ «АП БАНК»
69	389	АТ «МІБ»
70	392	ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК»
71	394	АТ «БАНК ¾»
72	395	АТ «СПБ»
73	460	АТ «БАНК СІЧ»

Продовження таблиці Д.2

74	512	АТ «АЛЬПАРІ БАНК»
75	553	АТ «БАНК АВАНГАРД»
76	634	ПАТ «БАНК «ПОРТАЛ»
77	694	АТ «КРИСТАЛБАНК»
78	774	АТ «РВС БАНК»
79		Усього по групі банків з приватним капіталом (48 банк)

Продовження додатку Д

Таблиця Д.3 – Статистичні дані звіту про фінансовий стан (балансу) АТ «Ощадбанк» станом на 2017-2019 рр., тис. грн. [складено на основі джерел: 24, 25, 26]

	2017	2018	2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	22 359 014	16 633 923	27 601 088
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України	6 950 485	4 932 824	29 314 608
Кредити та заборгованість клієнтів	74502538	67543176	65168344
Інвестиції в цінні папери	98104393	74998306	75037785
Похідні фінансові активи	21767424	41 591 932	38 578 398
Інвестиційна нерухомість	x	796869	809070
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	294694	267324	270256
Основні засоби та нематеріальні активи	7 614 753	8953669	9948101
Інші активи	2279365	2068186	2417095
Усього активів	233872666	217786209	249144745
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	6435248	54074	58040
Кошти клієнтів	150151155	154016447	202142934
Боргові цінні папери, емітовані банком	34546811	34496694	18303877
Інші залучені кошти	7299686	6618734	4430083
Відстрочені податкові зобов'язання	533568	130136	369794
Інші зобов'язання	730928	1028665	1807105
Субординований борг	2903463	2879790	2462640
Усього зобов'язань	202600859	199224540	229574473
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	49724980	49724980	49724980
Резерви переоцінки	2549233	2038954	2836460
Нерозподілений прибуток/(непокритий збиток)	-21017212	-33215794	-33004661
Неконтрольована частка	14806	13529	13493
Усього власного капіталу	31271807	18561669	19570272
Усього зобов'язань та власного капіталу	233872666	217786209	249144745

Продовження додатку Д

Таблиця Д.4 – Динаміка зміни складу та структури власного капіталу АТ «Ощадбанк» станом на 2017-2019 рр., тис. грн. [складено на основі джерел: 24, 25, 26]

Пасиви	2017		2018		2019		Відхилення					
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	В сумі			В структурі		
							2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017
Статутний капітал	49 724 980	159,009	49724980	267,891	49724980	254,084	0	0	0	108,882	-13,806	95,075
Емісійні різниці	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Незареєстрований статутний капітал	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Інший додатковий капітал	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Резервні та інші фонди банку	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Резерви переоцінки	2549233	8,152	2038954	10,985	2836460	14,4937	-510 279	797506	287227	2,833	3,509	6,342
Нерозподілений прибуток/(непокритий збиток)	-21 017 212	-67,208	-33215794	-178,948	-33004661	-168,647	-12198582	211133	-11987449	-111,740	10,301	-101,439
Неконтрольована частка	14 806	0,047	13529	0,073	13493	0,069	-1277	-36	-1313	0,026	-0,004	0,0216
Усього власного капіталу	31 271 807	100	18561669	100	19570272	100	-12710138	1008603	-11701 535	0	0	0

Продовження додатку Д

Таблиця Д.5 – Статистичні дані щодо актуального формування та змін балансового та регулятивного капіталу АТ «Ощадбанк» за період 01 вересня 2018 року по 01 вересня 2020 року, тис. грн. [складено на основі джерел: 25, 26, 27]

Пасиви	01.09.2018	01.09.2019	01.09.2020	Відхилення					
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	Абсолютне, тис. грн.			Відносне (темп приросту), %		
				2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018
Балансовий капітал («брутто»)	99502140	86 675 733	71693160	-12 826 407	-14 982 573	-27808980	87,11	82,71	72,05
Регулятивний капітал, всього	14 285 109,20	12 937 194,75	16 980 799,29	-1 347 914,45	4 043 604,54	2 695 690,09	90,56	131,26	118,87
Основний капітал (1-го рівня)	9 347 818,28	12 937 194,75	12 918 965,23	3 589 376,47	-18 229,52	3 571 146,95	138,40	99,86	138,20
Додатковий капітал (2-го рівня)	4 994 510,94	3 484 532,33	12 918 965,23	-1 509 978,61	9 434 432,90	7 924 454,29	69,77	370,75	258,66
Відвернення	57 220,02	57 220,02	48 291,29	0,00	-8 928,73	-8 928,73	100,00	84,40	84,40
Співвідношення основного і регулятивного капіталу,%	65,44	100,00	76,08	34,56	-23,92	10,64	152,82	76,08	116,26

Продовження додатку Д

Таблиця Д.6 – Динаміка виконання економічних нормативів капіталу АТ «Ощадбанк» станом на 2018-2020 рр., грн.

[складено на основі джерел: 25, 26, 27]

Показник	01.09.2018	01.09.2019	01.09.2020	Відхилення (абсолютне)		
				2019/2018	2020/2019	2020/2019
Показник розміру регулятивного капіталу банку, тис. грн	14 285 109,20	12 937 194,75	16 980 799,29	-1 347 914,45	4 043 604,54	2 695 690,09
Норматив Н1, млн. грн.	120 млн	не менше 200 млн грн		х	х	х
Активи банку, зважені за ступенем ризику, млн. грн.	73 362 744,75	82 392 299,07	80 378 480,32	9 029 554,32	-2 013 818,74	7 015 735,58
Створені резерви за активними операціями банку, млн. грн.	-85 619 848,33	-68 019 019,76	-47 674 609,72	17 600 828,57	20 344 410,05	37 945 238,62
Показник достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку, %	16,87	13,36	17,23	-3,51	3,86	0,35
Норматив Н2, %	не менше 10%			х	х	х
Основний капітал банку, млн. грн.	9 347 818,28	9 509 882,44	12 918 965,23	162 064,16	3 409 082,79	3 571 146,95
Показник достатності основного капіталу банку, %	11,04	9,82	13,11	-1,22	3,28	2,06
Норматив Н3, %	Х	не менше 7%		х	х	х